

Bijeenkomst van 28 Maart 1930 te Breda.

Voorzitter: Kolonel Gen. Staf H. A. F. G. VAN ERMEL SCHERER.

De VOORZITTER. M. H. Ik open deze vergadering.

Ik deel U mede dat de Hoofdcorrespondent onzer Vereeniging in Nederlandsch-Indië, de Kapitein der Mil. Administratie J. HAZENBERG, met ingang van 1 Juni, wegens Europeesch verlof, ontslag heeft gevraagd als hoofdcorrespondent, welk ontslag hem op de meest eervolle wijze verleend is.

Het is mij een aangename taak hier uiting te geven aan onze groote dankbaarheid jegens den heer HAZENBERG voor alles wat hij voor onze Vereeniging gedaan heeft.

Het Bestuur heeft in zijn plaats benoemd den heer Eerste Luitenant der Militaire Administratie F. H. KOOISTRA.

Ik geef thans het woord aan den heer Kapitein VELDMEIJER voor het houden zijner voordracht over:

DE GEVECHTSWAARDE VAN ONZE INFANTERIE IN VERBAND MET HARE GEOEFENDHEID.

De heer VELDMEIJER.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren. 1)

„De infanterie is het hoofdwapen. Zij alleen kan „veroveren of behouden. Zij kan het gevecht voeren „in alle terreinen, bij elke weersgesteldheid, bij dag „en bij duisternis. De infanterie lijdt de grootste „verliezen. Haar moreel is zeer gevoelig”.

Wij aanvaardden den zin dezer woorden als een axioma en denken slechts in oogenblikken van overpeinzing, die wij

1) Voor de stellingen wordt verwezen naar het einde der voordracht.

doormaken na het aanhooren van een voordracht over: „Moreele factoren”, of bij het lezen van een boek als: „Im Westen nichts Neues”, aan den diepen inhoud dezer regelen. Slechts in die oogenblikken teekent zich voor ons af het ontzaggelijke, dat dit wapen eenmaal kan hebben te volbrengen, opdat er van zal kunnen worden getuigd, dat het zijn plicht volbracht.

Dankbaar mogen wij daarom zijn dat het Bestuur van onze Vereeniging aandacht schenkt aan al datgene, wat steeds in het volle licht dient te worden gesteld, om de belangstelling voor de ontwikkeling en opvoering van de gevechtswaarde van onze infanterie levendig te houden.

Aan de voordracht, die ik dezen avond voor U mag houden, gingen er verschillende vooraf, die direct of indirect het vraagstuk van de gevechtswaarde van ons wapen behandelden. Immers die waarde wordt bepaald door het gehalte van officieren en onderofficieren, zoowel als door dat van de soldaten.

Ik zal dan ook in het vervolg van mijn lezing er rekening mede houden dat de voordrachten over, „De voortgezette opleiding der reserve-officieren” en „De encadreering van het Nederlandsche Leger in de rangen beneden dien van officier”, bekend zijn en mij in hoofdzaak bepalen tot den troep als geheel.

Welke waardeering mogen wij de infanterie toekennen als wij haar gevechtswaarde in verband met de geoefendheid moeten bepalen?

Een toetssteen daarvoor leveren ons de herhalingsoefeningen. Het beeld, dat deze de laatste jaren te zien gaven, was schooner dan daarvoor, maar toch vertoonde het plekken en scheeve lijnen, die het tot een minder fraaie figuur stempelen.

De tucht laat te wenschen over; de goede wil is in het algemeen aanwezig, maar aan de goede militaire vormen van ondergeschikten tegenover meerderen ontbreekt nogal wat.

Orde en netheid in de kazerne worden slechts verkregen door voortdurenden drang en controle. Te laat verzamelen voor de oefeningen, gekrakeel daarbij zijn geen uitzonderingen. Het verwaarloozen van de bij dag gevolgde orde bij appels, indien bij nacht wordt uitgerukt, geeft te denken.

Het weerklinken van schoten bij het vullen van magazijnen getuigt van onvoldoende vuurdiscipline.

Het uitmeten van bezwaren, wanneer voor enkele nachten met minder goede kwartieren genoeg moet worden genomen, zijn veege teekenen.

Het eigendunkelijk wijzigen van bevolen verzwaarde bepaking, het gebrek aan orde bij spoorwegvervoer, de slordige tenue bij de oefeningen, zoowel als in het openbaar, de verwaarloozing van de regelen der marschtucht, de slordige uitvoering van gevechtshandelingen, de gebrekkige vorming van inzicht in het doel der gevechtsoefeningen, zijn alle teekenen, die er op duiden, dat aan den innerlijken drang tot juist handelen te veel hapert en dat het waarachtig tuchtgevoel, dat zich moet hebben gevormd en dat moet zijn gegroeid in de praktijk van het dagelijksche militaire leven, in onvoldoende mate aanwezig is.

En toch moet het tuchtgevoel in oogenblikken, waarin opoffering en ontbering *moeten* worden gevegd, het tegenwicht vormen voor de natuurlijke menschelijke neiging, opoffering en ontbering ongaarne te aanvaarden.

Bij de beoordeeling van de gevechtswaarde vormt de zin voor tucht een factor van den eersten rang.

Op gelijke waarde met den zin voor tucht, kan de geest, het moreel van den troep worden gesteld.

Dit punt leent zich voor weidsche beschouwingen.

Uit de oorlogsliteratuur, uit voordrachten in deze Vereniging gehouden, uit Spectator- en Mavors-artikelen leerden we de rol, die de moreele factoren in den strijd spelen, kennen.

Wij allen weten ook, dat de vredesopleiding deze zaken als van beteekenis heeft te beschouwen en wij kennen de

moeilijkheden waarvoor wij worden gesteld, bij de vorming van de geestesgesteldheid, die den man moet bezielen, om als een goed soldaat te kunnen worden aangemerkt.

Echter is de psyche van den troep van zooveel verscheidende, toevallige en tijdelijke factoren afhankelijk, dat ik daarop de gevechtswaarde van onze infanterie niet wil beoordeelen, doch volsta met de verklaring, dat de geest van gewilligheid, ondanks het traditioneele kankeren en mopperen, de bovenhand heeft en een voldoende basis biedt, om, als overigens de omstandigheden gunstig kunnen worden gesteld, onze infanterie tot een degelijk wapen te ontwikkelen.

En nu de geoefendheid!

De marschprestaties zijn nog onvoldoende, de vaardigheid in het gebruik van het gasmasker laat veel te wenschen over, de maatregelen te nemen bij gas-gevaar en wat daarmee samenhangt, zijn zaken, die niet worden beheerscht. Het luchtgevaar wordt niet voldoende beseft; de versterkingskunst niet altijd voldoende begrepen en niet naar waarde geschat.

De schietuitkomsten zijn matig. De uitvoering van bewegingen op het gevechtsveld doen nu en dan met angst denken aan wat in werkelijkheid de gevolgen daarvan zouden zijn.

Een juist begrip van de te verwachten uitwerking der vijandelijke wapenwerking heeft zich nog steeds niet ontwikkeld. Aan het innig verband in de infanterie-eenheden ook in de kleinere, ontbreekt veel; de samenwerking tusschen infanterie en de haar steunende wapens faalt soms nog in ernstige mate.

Dat naast de vele gebreken, die ik met betrekking tot de tucht en geoefendheid der infanterie opsomde, ook vele goede aantekeningen te maken zijn, behoeft geen betoog.

Ware dit niet zoo, de eerste mijner stellingen zou scherper moeten luiden dan:

I. De oefening van de infanterie moet worden opgevoerd.

Ik zal de oorzaken van den minder gunstigen toestand, zooals ik die zie, nu in het licht stellen om vervolgens de kleine en groote middelen, die tot verbetering zullen kunnen leiden, aan te geven.

Dat de korte eerste oefeningstijd en het gering aantal herhalingsoefeningen in belangrijke mate den ongunstigen toestand beïnvloeden is duidelijk.

De hooge eischen juist aan de infanterie gesteld, verdragen zich kwalijk met den ons zoo minimaal toegemeten leertijd. Ik kom op dien korten oefentijd nog wel terug, maar wil daarop toch de aandacht niet het sterkst concentreren.

Ook de scherpe scheiding tusschen vredes- en oorlogsorganisatie wensch ik als noodzakelijk te aanvaarden.

Terugkeer tot een kaderleger in den vorm zooals wij dat van voor den oorlog van 1914 kennen, is ondenkbaar.

Wie speurt naar de grondoorzaken van de onvoldoende bedrevenheid van onze infanterie, heeft o.m. zijn blik te richten naar het Vooroefeningsinstituut.

Scherp heeft de critiek in de verschillende lezingen, die in onze Vereeniging werden gehouden, geklonken. De vakpers en ook de groote bladen, die het wèl meenen met onze weermacht, lieten niet na op het euvel der vooroefeningen te wijzen.

En het licht ook in de lijn mijner voordracht, daaraan aandacht te schenken en het nadeel, dat het sticht, in vollen omvang te ontleden.

Gij twijfelt wellicht of ik nu de realiteit wel in het oog zal houden? Het Nederlandsche volk, de volksvertegenwoordiging *wil* immers het instituut!

Mijne Heeren. Het Nederlandsche volk wil — en terecht — zijn militaire lasten tot een minimum zien beperkt. Waarom zou het meer geven dan zijn vertegenwoordigers noodzakelijk oordeelen.

Nu behooren de voorstanders van het instituut in de

volksvertegenwoordiging voor een deel tot de partijen, die elke militaire voorzorg teniet wenschen te doen. Zij aavaarden daarom gaarne het minst degelijke en het persoonlijk minst drukkende stelsel. Naar de resultaten vragen zij niet.

Hen zal ik niet trachten te bekeeren.

Echter die anderen, die de vooroefeningen wenschen en, — niet ter zake kundig — meenen dat het gestelde doel daarmede werkelijk kan worden bereikt, wil ik van hunne dwaling overtuigen.

Mijn critiek zal zakelijk en niet onnoodig scherp zijn. Maar onweerlegbaar zal ik aantoonen, dat het stelsel der vooroefeningen in zijn tegenwoordigen vorm de opleidingen bij het wapen der infanterie ontwricht.

En dan zal ook na mijne getuigenis en die van zoovele anderen dit instituut daardoor niet weldra worden opgeheven, zelfs niet zeer binnenkort worden beperkt, maar ik heb te veel vertrouwen in het verantwoordelijkheidsbesef van hen, die in de rechtsche partijen het instituut voorstaan, te veel vertrouwen in hun waarachtige belangstelling voor de weerbaarheid van ons land, te groot vertrouwen ook in de onbevangingheid van onze huidige Ministers, om te kunnen aannemen, dat geleidelijke terugkeer van den verkeerdelijk ingeslagen weg uitgesloten moet worden geacht.

En mocht ik mij daarin vergissen, Mijne Heeren, welnu dan zal ook ik de plicht te waarschuwen nog vóór het te laat is, hebben vervuld.

Wij mogen ons niet rustig bij den onbevredigden toestand van ons wapen neerleggen met de verzuchting: „Het volk wil het nu eenmaal on maak er maar van, wat er van te maken is.”

Natuurlijk moet er van gemaakt worden wat er van te maken is. Ik zal niet nalaten verbeteringen, die ik mogelijk acht, aan te geven. Maar nooit zal er iemand opstaan, die den ernstigen nadeeligen invloed, dien het instituut uitoefent op de vorming van den troep als geheel, zal weten

uit te schakelen. En juist die invloed wordt naar mijne meening door velen niet voldoende onderkend.

De bespreking van het vooroefeningsinstituut, vang ik aan met een beoordeeling van de resultaten, die met de vrijwilligers daarvan *kunnen* worden bereikt; vervolgens zal ik in het licht stellen welken nadeeligen invloed het uitoefent op de vorming van den troep en het dienstplichtigen reserve-kader.

De gewone vrijwilliger bij het instituut is verplicht deel te nemen aan ten hoogste 300 oefeningen per jaar, waarna hij een examen aflegt ter verkrijging van een diploma, dat recht geeft op een dienstverkorting van vier maanden.

Er wordt als regel 2×3 uur per week geoefend.

De oefeningen worden gehouden in de veelal slecht verlichte kleine gymnastieklokalen van de dorpscholen, in patronaten, groenteveeilingslokalen e.d. en op de in de nabijheid daarvan liggende terreinen.

Vele lokalen en terreinen voldoen niet aan geringe eischen, de schietbanen allerminst.

Stellen we den oefendag op 8 uur — d.i. de berekening bij het instituut gevolgd — dan is de totale oefentijdruimte te stellen op ± 8 weken, indien werkelijk het aantal voorgeschreven uren wordt geoefend. Hieraan ontbreekt echter nog al wat.

Dat aan een aldus op 8 weken te stellen oefentijd geen grootere waardeering kan worden toegekend, dan aan een gelijke tijdruimte die de soldaat in den troep doorbrengt, zal ik toch wel niet behoeven aan te toonen, zoodat veilig kan worden gezegd, dat de vrijwilliger bij het instituut 9 weken minder oefent dan zijn collega bij den troep.

En inderdaad demonstreert zich dit in de feiten.

De tucht wordt beoefend in de praktijk van het militaire leven. Van reveille tot reveille heeft de soldaat in de kazerne zijn aandacht te schenken aan talloze kleine en groote zaken. Hij leert nadenken, zorgen, zelfstandig werken, zich schikken in omstandigheden, zich aanpassen aan zijn kame-

raden, zich voegen naar het gezag van zijn meerderen. Hij moet tientallen keeren per dag zorgen op een bepaald tijdstip aanwezig te zijn. Hij verricht werkdiensten en maakt inspectie's mee. Hij moet arbeid verrichten ten bate van het algemeen. Hij moet zich gewennen aan belangrijke vrijheidsbeperking.

Van dit alles niets bij de vooroefeningen. *Oefening* in tucht kent men daar niet.

Tweemaal in de week heeft de vrijwilliger op zijn tijd te letten, maar... een voorstander van het instituut en daarbij werkzaam, sprak zoo tot mij: „Velen komen nooit op tijd en daaraan kunnen die jongens ook meestal niets doen.”

Is dan de ontwikkeling van tuchtgevoel niet noodzakelijk?

Noemde ik het gebrek aan doorvoelde tucht niet een voor naam zwak punt onzer infanterie?

Welk examencijfer van de diplomahouders zegt ons iets betreffende hunne krijgstuhtelijke geneigdheid?

Wat hebben wij er aan of de man de straffen en haar maxima, die hem kunnen worden opgelegd, al uit het hoofd weet op te zeggen?

Kan het met vier maanden dienstverkorting gekochte element der vrijwilligheid een compensatie vormen voor een mindere oefentijdruimte van 9 weken?

Immers neen! Noch waar het geldt de krijgstuhtelijke vorming, noch waar het geldt de aanleering van zuiver militaire vakkennis kan er van den eersten oefeningstijd van 5½ maand iets vallen.

Hoeveel uren worden er aan lichaamsoefeningen besteed? Bij den troep zes uren per week.

Uit welk examen-cijfer blijkt, dat de voordeelen daardoor verkregen, ook bij de voorgeoefenden, die geen enkele gymnastiekles ontvangen, aanwezig zijn?

De versterkingskunst is voor de infanterie van buitenge meen belang. Wat doet men, wat *kan* men er aan doen bij het instituut? Bespreken en traceeren! Maar *doen*, graven en bouwen?

Geen tijd en geen terrein!

Marschtraining? Men kent ze nagenoeg niet.

In den troep worden daarvoor van 7 tot ten laatste 14 uren per week onontbeerlijk geacht. De voorgoefenden marcheeren op de dagen, waarop het voorgeschreven aantal K.M. moet worden afgelegd, zonder training.

Over de lichamelijke nadeelen, die daaruit kunnen voortvloeien, spraken ervaren medici hun afkeurend oordeel uit, maar zeker is het niet te boud gesproken, dat hierin mede de oorzaak moet worden gezocht van het beeld, dat onze infanterie langs den marschweg vertoont.

Welke vaardigheid toont de voorgoefende in zijn afweer tegen mogelijk gasgevaar?

Is het niet onverantwoordelijk dat deze jongelingen nog slechts een gasmasker hebben *gezien*, als hun collega's in den troep reeds hebben geleerd dit een uur onder moeilijke omstandigheden te dragen?

Welke terreinkennis heeft de voorgoefende zich kunnen eigen maken, welke handigheid bezit hij tengevolge daarvan als vechtsoldaat. Wat kent hij van het in stelling brengen van de zware mitrailleurs?

Ik beoordeelde nu nog maar de theoretisch mogelijk te bereiken resultaten met de opleiding tot soldaat.

Bedenkt men dan nog de groote moeilijkheden, die door de weinig gunstige omstandigheden van oefenlokalen en terreinen, de korte aaneengesloten oefentijdruimten, die voor een belangrijk deel in de avonduren vallen, de gebrekkige en onvoldoende leermiddelen, — welk kapitaal zou er niet benodigd zijn om deze voor de over het geheele land verspreide klasjes in ruime mate beschikbaar te stellen — en het ontbreken van onderwijsmethoden, worden onderzonden en vat men in het oog, dat aan het voorgeschreven aantal oefenuren, vaak vele ontbreken en het eigenlijke onderricht meest door dienstplichtig kader wordt gegeven, dan verwondert het niet, dat het werkelijke resultaat nog heel ver achterblijft bij het theoretisch, het schijnbaar mogelijke.

Wie daarvan meer wil weten, leze orgaan Nr. 10 en 12,

1928 van de Vereeniging van Officieren van de Nederlandsche Landmacht, daarop eens na.

Mijne Heeren. Het gaat natuurlijk niet om meerdere of mindere toewijding, kennis en instructief inzicht van de officieren en onderofficieren, bij het vooroefeningsinstituut werkzaam, in vergelijking met die van hunne collega's uit den troep. Het gaat om de mogelijk te bereiken resultaten. En deze kunnen niet anders dan onvoldoende zijn.

En tengevolge daarvan ontwikkelt zich het systeem, dat er op gericht is de vrijwilligers klaar te stoomen voor het examen.

Een examen, dat door een enkele commissie weken achtereen aan 10 leerlingen op één dag wordt afgenomen. Een examen, dat geen inzicht geeft in de werkelijke gevechtswaarde van den man, maar slechts in het uiterlijk waarneembare, in zijn theoretische kennis. Slaagt de vrijwilliger dan komt hij geheel *ongetraind* straks voor de volbrenging van zijn zes weken eersteoefening onder de wapenen en zijn er 10 à 14 dagen benoodigd om hem eenigszins bij te brengen. Het aantal, dat dan wegens voetgebreken uitvalt, is schrikbarend.

De waarde van den troep hangt voor een belangrijk deel af van het gehalte van het dienstplichtig kader.

De vorming tot reserve- en dienstplichtig-sergeant bij het vooroefeningsinstituut is geregeld in L. O. 1927 No. 262.

Die opleidingen zijn van den eersten dag af gericht op de eischen voor het sergeants-examen gesteld. Zij worden in het algemeen over twee jaren verdeeld.

Zij, die zich verbonden voor opleiding tot reserve-sergeant, — d.i. bij den Kaderlandstorm — zijn verplicht deel te nemen aan 200 oefeningen, d.w.z. plm. vier weken per jaar, zoolang zij den rang van sergeant-titulair nog niet hebben bereikt en daarna gedurende 50 oefeningen per jaar.

Bovendien worden de leerlingen in opleiding voor reserve-sergeant zoo de Inspecteur van den Vrijwilligen Landstorm zulks noodig acht, nog ten hoogste drie weken in

de zomer-, vier dagen in de Kerst- en drie dagen in de Paasch-vacantie geoefend.

In 1928 en 1929 werden de Kerst oefeningen, die weinig resultaat opleveren, niet gehouden.

Voor hen, die in den rang van sergeant zijn aangesteld, komen deze oefeningen in mindering van het verplichte aantal oefeningen, — 50 uren per jaar — waarbij de oefendag voor 8 uur wordt berekend.

Zij, die tot dienstplichtig-sergeant worden gevormd, nemen geen deel aan de vacantieoefeningen.

De aspiranten, die aan het examen voor sergeant hebben voldaan, kunnen tot dien rang worden aangesteld, nadat zij in één maand practischen dienst bij den troep hun bruikbaarheid hebben getoond.

Uit deze oefentijden blijkt, dat na twee jaar de voor den rang van reserve-sergeant in opleiding genomenen 400 uren moeten hebben geoefend, tweemaal aan een zomer-, Kerst- en Paaschvacantieoefening *kunnen* hebben deelgenomen, — vrijstelling hiervoor is ook alweer geen uitzondering — en één maand practischen dienst in den troep hebben verricht.

De maximum oefentijdruimte is gelijk te stellen met een tijd van 5 maanden. Voor dienstplichtige-sergeanten kan deze op 3 maanden worden berekend.

Aan de school voor reserve-officieren, die onder zooveel gunstiger omstandigheden werkt, heeft men 6½ maand hard noodig om de leerlingen tot reserve-sergeant te vormen, bij den troep staan 7 maanden ter beschikking om de dienstplichtige-sergeanten te bekwamen voor hun taak.

Dat het onmogelijk is in de hiervoor genoemde tijdruimten bij het instituut, mede gelet op de overigens ook nog ongunstige omstandigheden, — n.l. dezelfde, die ik voor de opleiding voor het diploma in het licht stelde — dit kader geschikt te maken voor de vervulling van zijn taak, is niet voor tegenspraak vatbaar.

Het gebrek aan tijd en de gebrekkige oefengelegenheid zijn echter niet de eenige moeilijkheden.

Een organisatie van het onderricht aan de vele verschillende groepen te geven is niet mogelijk.

Er moet worden opgeleid voor het diploma, er zijn klassen korporaals, sergeanten-titulair, sergeanten en klassen, die de geoefendheid op peil moeten houden, — 50 uur per jaar. En zelfs in de gelijksoortige klassen zijn de vorderingen geheel verschillend.

Combinatie van klassen, waarvan de leerlingen verschillende vorderingen maakten, is noodzakelijk. Zoo zijn er meer dan 20 klassen met een aantal leerlingen, variërend van 1 tot 15, voor reserve-sergeant, een groot aantal klassen van 2 tot 15 leerlingen, die dienstplichtige-sergeanten vormen en nog een veertigtal gemengde klassen, met een leerlingental van 2 tot 24, die opleiden tot reserve- en dienstplichtig-sergeant; voor een examen dus, waarop aan beide groepen zeer verschillende eischen worden gesteld.

Er is geen datum vastgesteld, waarop de klassen aangevangen. Er wordt vrijstelling verleend onder verplichting de oefeningen in te halen, maar dit is onmogelijk. Immers de klasse gaat door. Er worden dan soms uren ingehaald in andere Verbanden bij andere klassen, waar de vorderingen geheel verschillend zijn. Als de tijd maar vol is gemaakt.

Om een inzicht te geven in de vele moeilijkheden geef ik in een voorbeeld aan hoe de levensgeschiedenis van zoo'n klasse kan zijn.

B.v. op 1 October van het jaar vangt de opleiding van een klasse met 10 leerlingen aan.

Enkele maanden later verandert 1 leerling van woonplaats. Met Paschen nemen er 5 deel aan de Paaschoefeningen, 4 gaan naar elders met vacantie. Hiervan kunnen er 2 in een ander Verband, waar men hen niet kent, mede oefenen in klassen, die reeds drie maanden langer oefenen.

Ongeveer begin Juli examen voor bewijshouder. Vier slagen daarvoor, vier krijgen herexamen en 1 wordt afgewezen.

Wat moet men met dien afgewezen candidaat doen?

De 4 geslaagden komen in een afzonderlijke klasse, eveneens de vier met herexamen. (Instructeurs?)

In Juli beginnen de zomeroefeningen, zeven adspiranten nemen er deel aan, 2 worden er van vrijgesteld.

De 4 met herexamen slagen voor hun diploma. Zij zijn nu een maand achter bij hun collega's. Na de zomeroefeningen, vacantie.

Na de vacantie vertrekken er twee vrijwilligers naar elders, waar geen klassen zijn of klassen, die verschillen in vorderingen met hun oorspronkelijke klassen.

Van elders komen drie vrijwilligers met andere vorderingen over.

Na drie maanden worden de eerst geslaagden korporaal, de overigen blijven soldaat. Drie vrijwilligers worden aangewezen voor opleiding tot dienstplichtig sergeant, één niet.

Deze vier vragen nu opleiding tot dienstplichtig sergeant, ook de laatste, want dan ontgaat hij de zwaardere verplichtingen voor opleiding tot reserve-sergeant.

Met Kerstmis van het 2e jaar voegen zich drie oudere korporaals, niet voor sergeant geslaagd, bij de klasse. Zij ontvingen van andere instructeurs hun onderricht.

Zoo zou ik nog door kunnen gaan, maar het schijnt mij genoeg.

Ik zal niet verder uitweiden over de praktische uitvoering van deze opleidingen.

Nog slechts wil ik er de aandacht op vestigen, dat de jongelieden, die bij den kaderlandstorm een verbintenis aangaan, na ongeveer 9 maanden te hebben geoefend, mogen deel nemen aan het examen voor geoefend man.

Zoo krijgen deze de gelegenheid dit diploma, waaraan verbonden vier maanden dienstverkorting, te verwerven na een oefentijd, die op ongeveer drie weken is te stellen.

Het gevolg van deze bepaling is vanzelfsprekend, dat de oefening gedurende de eerste negen maanden zich richt op dit diploma, inplaats van uit te gaan naar de ontwikkeling voor den sergeantsrang.

Mijne Heeren. Dit hoofdstuk van mijn verhaal kan ik niet anders besluiten dan met de stelling:

II. De resultaten van de opleidingen bij het vooroefeningsinstituut — daaronder begrepen de kaderopleiding — kunnen in het algemeen niet anders dan onvoldoende zijn.

Maar, Mijne Heeren, dit is nog niet alles.

Funest is ook de invloed, die de vooroefeningen uitoefenen op den gang van zaken in onze regimenten.

Terwijl daar onze infanterie in talloze klasjes, over het gansche land verspreid, in dikwijls ongunstige omstandigheden oefent onder dienstplichtig kader, komt het overschot der lichting bij de korpsen onder de wapenen.

Hoevelen dit overschot vormen is ieder jaar weer een verrassing, het is bij alle regimenten ongelijk, bij het eene onderdeel is het aanzienlijk, bij een ander korps gering.

Komt zoo'n lichtingsdeel op, dan wordt het kader van het regiment door den hoofd-instructeur verdeeld en tracht ieder C.C. en hoofd eener opleiding de officieren en onderofficieren te verkrijgen, die hij noodig heeft voor de vervulling van zijn taak.

Vele malen, zooals U straks zult vernemen, komt zoo'n lichtingsdeel op en even vele malen worden officieren en onderofficieren opnieuw ingedeeld. Telkens weer wordt het werkzaam gesteld onder andere chefs en moet het zich weer aanpassen, terwijl die chefs de opvattingen hunner ondergeschikten weer hebben te vormen naar den geest welken zij in het onderwijs willen zien ontwikkeld.

Geen vaste lijn is er in onze regimentsscholen meer te onderkennen.

Nu eens is er eenig kader over, bij andere korpsen kan tezelfdertijd een tekort worden geconstateerd en in de belangrijkste oefenperiode — ten tijde van de vervolgoefeningen — is er bij alle regimenten een tekort vast te stellen. Men ziet dan afdeelingen van 80 tot 120 man, — waarbij de voorgeoefenden — werken onder aanvoering van dienst-

plichtige sergeanten van de jongste lichting en onder toezicht van enkele beroepsofficieren en een twee tot vijftal beroepssergeanten.

En dan te bedenken dat dit alles onnoodig zou zijn, ja dat er zelfs in enkele rangen een overschot aan leerkrachten zou zijn, indien het vooroefeningsinstituut, dat geen voldoende resultaten afwerpt en bovenmatig duur is, werd opgeheven.

Het dienstplichting kader is niet berekend voor zijn taak. Inderdaad! Het kan geen gezag voeren, nog optreden als aanvoerder, noch zelfs in eenvoudige vakken instructie geven.

Verlenging van oefentijd voor dit kader, het kan geen, de perken te buiten gaande eisch worden genoemd. Maar meer nog heeft het noodig oefening in- en met den troep.

Maar die troep is er niet. Versnipperd over het geheele land wordt deze opgeleid.

De kaderopieiding bij onze regimentsscholen richt zich van den eersten dag af op de vorming van den sergeant. Als wij daarmee vier maanden bezig zijn, komen de kader-adspiranten, die het diploma voor vier maanden dienstverkorting eenige maanden tevoren in verschillende klassen verwierven, niet getraind voor de zware oefeningen, onder de wapenen. Deze jongelui zijn dan zoo zeer ten achter, dat dit tekort in te halen niet denkbaar is.

Zooveel mogelijk wordt een onderwijzer aangewezen om deze voorgeoefenden, — ze zijn tot nu toe van één tot enkelen in getal — bij te werken, maar omdat de kaderklassen der niet-voorgeoefenden ook niet stil staan, moeten ze wel zoo gauw mogelijk in het verband dezer klassen worden opgenomen.

Wat het eindresultaat is behoef ik U niet in details te schetsen.

Bij de scholen voor reserve-officieren komen de diploma-houders drie maanden later dan de overigen op. Van de moeite, die het al kostte deze leerlingen in geoefendheid op het peil hunner collega's te brengen, toen zij nog slechts

zes weken later opkwamen dan deze, kan ik uit eigen ervaring en zullen ook de leeraren aan die inrichting U kunnen getuigen.

Een troep van voldoende sterkte is er een deel van het jaar niet en toch moeten behalve de kaderadspiranten ook nog reserve-sergeanten en vaandrighs hun verdere vorming in den troep ontvangen.

In het najaar 1928 kon U dan bij 11 R.I. een afdeeling van \pm 20 man zien uitrukken, waarmede behalve een vijftiental korporaals nog een drietal vaandrighs zich moesten leeren kwijten van hun taak.

Beklagenswaardig die soldaten, niet te doorgronden, een volk dat toelaat, dat zoo zijn defensie-belangen worden behartigd, ten koste van veel geld en ondanks de herhaalde waarschuwingen van de deskundigen, die het zelf in zijn dienst stelde.

Nog verder knaagt het vooroefeningsinstituut aan de paraatheid van de infanterie.

De keuze voor de z.g. specialisten wordt meer en meer beperkt. Bij verschillende regimenten zijn zeer geschikte krachten, — en zeer geschikt moeten deze zijn —, voor den verbindingdienst moeilijk te verkrijgen. Mitrailleur-personeel wordt bij het instituut opgeleid, echter worden daarvoor niet de prima krachten verzameld, maar de vorming der klassen afhankelijk gemaakt van de mogelijkheid ter plaatse instructeurs en materieel beschikbaar te kunnen stellen.

Het aantal der voorgeoefenden is ongelimiteerd, daardoor kan ten slotte de voorziening in de behoefte der technische troepen, bij welke zeer oppervakkige kennis zelfs niet in staat is den schijn te redden, volkomen spaak loopen.

De verkorting van vier maanden dienstdijd, die den voorgeoefenden wordt verleend, dwingt tot een individueele opleiding, zonder eenige afwisseling, van vier maanden en een periode van vervolgoefeningen van zes weken.

Vier maanden starre individueele opleiding op een oefentijd van $5\frac{1}{2}$ maand spot met elke methodiek.

Wanneer een onderwerp individueel is geleerd, moet de toepassing volgen. Daarna wordt een volgend deel der leerstof behandeld. Na hoogstens zes weken dienen er reeds nu en dan oefeningen te worden gehouden, die het verband in de onderdeelen moeten leggen en versterken.

Bovendien moeten nu in die 1½ maand vervolgoefeningen zooveel zaken en bepaalde oefeningen, die moesten wachten tot de voorgeoefenden onder de wapenen waren, worden afgehandeld, dat overjaging en onrust in deze tijdruimte een bekend verschijnsel is.

Systeem en regelmaat zijn de kenmerkende eigenschappen van goed onderwijs, rust en orde moeten heerschen in goede onderwijs-inrichtingen, de organisatie der scholen moet zijn gebaseerd op de als doel gestelde resultaten en het aantal leerlingen.

Het opbouwen van een systeem, het scheppen van orde en rust in- en het doeltreffend organiseeren van onze regimenten is onmogelijk, omdat er een instituut is, dat geen voorbereiding of aanvulling beoogt van de groote onderwijsinrichtingen, maar geheel zelfstandig daarnaast staat, ja zelfs in concurrentie met deze leeft.

En tenslotte, Mijne Heeren.

Ons oorlogsleger is sterk ontwikkeld in de richting van een militie-leger. Maar wil dit nu zeggen, dat in de troepen-eenheden van dit leger verband overbodig is en saamhoorighedsgevoel een te verwaarloozen begrip? Of is het tegendeel waar?

Laten wij de laatste draden, die het verband tussehen vredesstam en oorlogseenheid vormen, niet verbreken en de ontwikkeling van het saamhoorighedsbegrip in de samenstellende deelen van de oorlogseenheden niet verwaarloozen omdat, „er toch nog maar zoo weinig van over is”.

Juist strijden voor het behoud van wat over is en iedere mogelijkheid onderzoeken om deze factoren te versterken. Men vormt niet halve oorlogsecompagniën door onvoldoend individueel-geoefenden gedurende zes weken bijeen te brengen.

Ik zal nu in het verdere deel van mijn betoog het voor-
oefenings-instituut nog niet geheel kunnen laten rusten. Ik
zal het nu en dan eens moeten noemen, echter meen ik ge-
noeg bewijsmateriaal te hebben aangevoerd voor de stelling:

**III. Het vooroefenings-instituut staat de vorming van
een voldoende geoefende infanterie in den weg.**

Mijnheer de Voorzitter. Mijne Heeren.

Bij het aanvaarden van de uitnoodiging van het Bestuur
onzer Vereeniging om over de gevechtswaarde van de infan-
terie te spreken, heb ik mij uiteraard op het standpunt ge-
steld, dat ik niet zou kunnen volstaan met het leveren van
critiek, maar dat ik het mij ook tot plicht had te rekenen
de middelen, die tot verbetering kunnen leiden, op te spo-
ren en in het licht te stellen.

Ik was mij dien plicht bewust toen ik de stellingen,
waarin ik het vooroefenings-instituut veroordeelde, neer-
schreef.

Ik zal in mijn verder betoog daarvoor dan enkele wenken
kunnen geven, die ook voor de opleiding in den troep van
belang zijn en aan het einde van mijn voordracht enkele
belangrijker hervormingen voorstellen, maar het is duidelijk
dat slechts een vermindering van de vier maanden dienst-
verkorting aanwinst van beteekenis zal geven.

Daarmee zal dan ook de troep in menig opzicht zijn
gebaat, maar uit het voorafgaande zal U zijn gebleken en
uit het volgende zal dit nog meer blijken, dat slechts alge-
heele opheffing er van, de mogelijkheid zal scheppen het
peil van de infanterie zoodanig op te voeren, dat hare ge-
vechtswaarde het volle vertrouwen kan inboezemen.

Thans ga ik over tot de bespreking van de vorming van
de infanterie bij de regimenten.

Het regiment is de opleidingsschool, waarin dienstplich-
tigen en kaderadspiranten, beroeps-onderofficieren en
reserve-officieren hun opleiding en voortgezette opleiding
ontvangen, het is een studie-centrum voor beroeps-officie-

ren, het is de inrichting, die de mobilisatie voorbereidt en het orgaan, dat het beheer van een belangrijk deel der mobilisatie-voorraden verzorgt, terwijl het zijn krachten wijdt aan datgene, wat door en voor zijn eigen bestaan wordt vereischt.

Ik zal mij bepalen tot het regiment als opleidingsschool, al scheen het mij niet oudienstig de andere taken daarvan even aan te duiden ter leering van hen, die er nog maar steeds vermaak in scheppen om met eenvoudige rekensommetjes te trachten het Nederlandsche volk te suggereeren, dat er een zoo groot aantal officieren en onderofficieren in den troep aanwezig zijn, dat er „ruw geschat”, — let wel op dezen voorzichtigten vorm van uiten —, per drie leerlingen èèn onderwijzer beschikbaar is.

De infanterie is niet voldoende geoefend.

Een hoofdoorzaak daarvan is te zoeken in de onvoldoende resultaten, die het vooroefeningsinstituut oplevert en in den nadeeligen invloed, dien dit op de opleidingen in het regiment uitoefent.

Maar er zijn ook, gelet op het beeld dat onze infanterie vertoont, conclusies te trekken ten aanzien van de doeltreffendheid van de indeeling- en de wijze van oproeping der lichteningen, de verdere vorming van de beroeps-officieren en onderofficieren, de vorming van het dienstplichtig kader, de methoden van onderwijs en beschikbare leermiddelen, de vorming en voortgezette opleiding van de reserve-officieren en de organisatie van de regimenten.

Er zijn inderdaad heel wat factoren, die hun invloed doen gelden op de gevechtswaarde van den troep.

Het zal U duidelijk zijn, dat ik niet alle breedvoerig kan behandelen, enkele zal ik zelfs maar terloops even in mijn beschouwingen betrekken.

De goede oude tijd, waarin „recruten werden afgericht” en slechts „soldatenschool” werd beoefend, is voorgoed voorbij en daarvoor is in de plaats getreden de noodzaak *onderwijs* te geven.

Onderwijs vraagt vòòr alles regelmaat en orde, conti-

nüiteit in samenstelling van klassen en in onderwizend personeel, daarnaast komt het aan op goede leerkrachten en op beproefde methoden en zijn benodigd terreinen, leermiddelen en lokalen.

Ik zal U een beeld vormen van de indeeling en oproeping der lichtingen, door een opsomming te geven van de tijdstippen, waarop bij een onzer regimenten, in een bepaald tijdvak gedeelten van lichtingen onder de wapenen kwamen. Ik vermeld daarbij de tijdruimten — die deels na elkaar, deels over elkander heen vallen — gedurende welke die dienstplichtigen in opleiding waren, terwijl ik daarbij tevens de sterkte zal opgeven.

In het verslag zult U dit alles nauwkeurig aangegeven vinden, ik zal U de dorre opsomming thans zooveel mogelijk besparen.

U zult er rekening mede kunnen houden, dat er èèn tijdvak door andere data wordt bepaald dan normaal. Dit was een gevolg van uitstel van opkomst wegens een heerschende griep-epidemie.

Het beeld is met een enkele variatie in de cijfers van toepassing op alle onze regimenten.

De cijfers geven de werkelijke aantallen en niet het getal dienstplichtigen, dat behoorde op te komen. Het is U bekend, dat dit aanzienlijk grooter is. In 1928 werden niet minder dan 1200 man te weinig ingelijfd.

- 1 October 1928—15 Maart 1929 (niet-voorgeoefenden):
7 seiners, 7 telefonisten, 20 mitraillisten, 26 infanteristen.
- 4 December 1928—3 September 1929 (niet-voorgeoefenden):
32 kaderadspiranten-infanterie, 4 kaderadspiranten-mitraillisten, 3 kaderadspiranten-verbindingdienst.
- 1 Februari 1929—15 Maart 1929 (voorgeoefenden):
2 mitraillisten, 73 infanteristen.
- 20 Maart 1929—20 Augustus 1929 (voorgeoefenden):
1 kaderadspirant-mitraillist, 1 kaderadspirant-infanterie.

- 20 Maart 1929—3 September 1929 (niet-voorgeoefenden):
14 seiners, 12 telefonisten, 30 mitraillisten, 65 infanteristen.
- 17 Juni 1929—15 Maart 1930 (niet-voorgeoefenden):
2 kaderadspiranten verbindingdienst, 4 kaderadspiranten mitraillisten, 9 kaderadspiranten infanterie.
- 18 Juni 1929—1 Augustus 1929 (voorgeoefenden):
43 mitraillisten, 89 infanteristen.
- 1 Augustus 1929—24 Augustus 1929 (herhalingsoefeningen):
pl.m. 40 officieren, pl.m. 90 onderofficieren.
- 8 Augustus 1929—24 Augustus 1929 (herhalingsoefeningen):
pl.m. 780 dienstplichtigen.
- 1 October 1929—15 Maart 1930 (niet-voorgeoefenden):
5 seiners, 6 telefonisten, 17 mitraillisten, 40 infanteristen.
- 16 October 1929—15 Maart 1930 (voorgeoefenden):
4 kaderadspiranten-mitraillist, 1 kaderadspirant-infanterie.
- 4 November 1929—1 Augustus 1930 (niet-voorgeoefenden):
3 kaderadspiranten verbindingdienst, 4 kaderadspiranten-mitraillist, 22 kaderadspiranten-infanterie.

In volgende jaren zal dan nog rekening moeten worden gehouden met de opleiding van personeel voor de „mortierencompagnie”, waarbij splitsingen ook alweer niet uitgesloten zijn. ¹⁾

Uit deze opsomming blijkt, dat er tusschen 1 October 1928 en 4 November 1929 op niet minder dan 10 verschillende tijdstippen, 30 verschillende groepen van leerlingen, — de herhalingsoefeningen laat ik dan nog buiten beschouwing, evenals een zevental gecoprimeerde cursus-

¹⁾ Het tot kok, tamboer, mitrailleurhersteller, houtbewerker enz. op te leiden personeel liet ik buiten beschouwing.

sen, die ook hun aandacht vroegen, — bij dat korps opkwamen.

De leerlingen van de groepen van groote getalsterkte splitsende in klassen van 12 tot 15 man, kom ik dan tot een aantal klassen van pl.m. 56, waarvan de oefentijd-ruimten voor een groot deel over elkaar heenvallen.

De mooie grafiek, die de opkomst van onze inlichtingen uitbeeldt, zou dit leelijke praktische resultaat niet aanstonds doen vermoeden. Er zijn er bij die klassen, die een sterkte van 1, 2 of 3 leerlingen — van het vooroefenings-instituut afkomstig — hebben. Daarvoor zijn natuurlijk geen onderwijzers beschikbaar, terwijl ook de sterkte dier klassen te gering is om de noodzakelijke oefeningen te kunnen houden.

Van de zoo hoog noodige rust en regelmaat in den gang van het onderwijs — het is duidelijk — kan zòd geen sprake zijn. Telkens komen en gaan weer nieuwe groepen van leerlingen, telkens weer is een opnieuw indeelen van officieren en onderofficieren noodzakelijk en binnen den vermoedelijken tijdsduur wordt dikwijls, door niet voorziene omstandigheden, zoo'n regeling nog weer verstoord.

Aan een toebedeeling aan de C. C. en de hoofden van opleidingen van een vaste groep van onderwijzers, die zij kunnen vormen en doordringen van hun geest, kan niet worden gedacht.

Is er een oplossing te vinden om dezen toestand te doen beëindigen? Zeer zeker!

Ik zal mijn hervormingsvoorstellen in hoofdzaak verschuiven naar het einde van mijn betoog. Ik wil echter reeds nu aantoonen, dat de thans toegepaste concentratie van opleidingen daarvoor niet het gewenschte middel is.

De concentratie van verbindingspersoneel, mitrailleur- en mortieren-personeel, bij enkele korpsen ook die der infanteristen geschiedt, nadat deze veertien dagen bij het eigen korps hebben doorgebracht, bij èèn der regimenten van de brigade. Zij blijven daarbij tot na de periode van indivi-

duccle opleiding en maken dan de oefeningen, die dienen om het *verband* in den troep te brengen — de vervolgoefeningen — bij het korps mede; sommige groepen volbrengen ook deze oefeningen niet bij het eigen korps.

De concentratie van de kader-adspiranten heeft plaats als de deelname aan enkele troepenoefeningen moet aangevangen, d.i. na pl.m. 5 maanden en deze keeren 2 maanden later bij het eigen korps terug.

De bedoeling met die concentratie beoogd, is het uitwinnen van kader, dat daardoor voor andere diensten beschikbaar komt en het vormen van afdelingen van voldoende sterkte. Zoo b.v. heeft de concentratie van de kaderadspiranten plaats om sectie-oefeningen te kunnen houden.

Mijn oplossing moet uit den aard der zaak voldoen aan den eisch, dat deze voordeelen worden bereikt. Maar bovendien moeten de nadeelen van de tegenwoordige samenvoeging worden opgeheven.

Inderdaad zijn die nadeelen groot.

Met het begrip goed onderwijs verdraagt zich niet het twee- of driemaal verwisselen van opleidingsinrichting, het driemaal verwisselen van onderwijzend personeel in een periode van $5\frac{1}{2}$ resp. 9 maanden.

Als het onderwijs op gang begint te komen en de instructeurs hun mannen zóó leeren kennen, dat ze èn als onderwijzer èn als mensch op hen kunnen inwerken, gaan de leerlingen naar de andere inrichting over, waar andere leerkrachten weer van voren af aan beginnen.

Het gehalte der leerlingen der onderscheidene korpsen is ongelijk.

De vorderingen in algemeenen zin kunnen verschillen, de leerstof wordt bij de korpsen verschillend verdeeld en onderwezen.

Van dit alles is het natuurlijk gevolg dat het onderwijs, na concentratie, zich aanpast op de basis van de minst vergevorderden.

Stilstand en achteruitgang alzoo van een deel der aspiranten. Een deel dezer geschiedenis herhaalt zich wanneer de terugkeer naar het eigen korps plaats vindt.

Daarbij komt nog voor de kaderadspiranten dat door samenvoeging wel de grootere sterkte, die sectie-oefeningen mogelijk maakt, wordt bereikt, maar daarnaast de gelegenheid om in- en met den troep te oefenen geringer wordt, doordat de daarvoor beschikbare troepensterkte vermindert met die van een of twee regimenten.

En tenslotte. Ik wil het verband met het regiment niet verbreken, noch voor den soldaat, noch voor den sergeant, noch voor den officier. Daar zijn belangen mee gemoeid, die maar al te vaak worden onderschat.

Ik kan het gevoel niet van mij afzetten, dat men den onbevredigenden toestand aanvoelende, iets wil doen ter verbetering.

In enkele gevallen kan concentratie eenige verbetering brengen, meestal schaadt ze.

Een sprekend voorbeeld daarvoor is de huidige concentratie van het mortieren-personeel.

Het stuk is de eenheid, optreden in sectie-verband normaal. Welke zin heeft het dan de opleiding van drie sectiën bij één der drie regimenten van de brigade te concentreren? Daarvoor is noodig gedurende maanden personeel te detacheren. Bij sommige korpsen laat men die detachering achterwege en is het kader om het mortieren-personeel op te leiden onvoldoende in aantal.

Van dit nieuwe wapen moeten allen nog kennis opdoen en deze wordt niet verworven als de opleidingen niet bij het eigen regiment worden gehouden.

De gevechtswaarde van de infanterie ondergaat den invloed van vele factoren.

Een goed georganiseerde voortgezette opleiding van beroepsofficieren en onderofficieren — een dezer factoren — is een belang van hooge orde.

Het moderne gevecht stelt hoge eischen zoowel aan de voorbereiding daarop als aan de leiding daarvan.

De oorlogvoering is een meer en meer wetenschappelijk bedrijf geworden. Aan het beroepskorps, gering in getal als

het is, moeten de hoogste eischen worden gesteld om aan de taak, die het ten aanzien van de vorming van reserve-officieren, dienstplichtig kader en den troep heeft te vervullen, te kunnen voldoen.

Aan het voortgezette onderwijs en verdere ontwikkeling van dit personeel dient daarom bijzondere aandacht te worden geschonken.

Het ligt niet in de lijn van mijn voordracht dit onderwerp in vollen omvang te bespreken. Ik betrek het slechts in mijn beschouwingen voor zoover dit noodig is om den nadeeligen invloed, dien de wijze van opkomst van onze liehting in verband daarmee uitoeft, in het licht te stellen.

Voor de verdere vorming van beroepsofficieren is een regeling ontworpen, die terecht de *zelfstudie* der officieren als de belangrijkste factor aanmerkt, maar daarnaast de gelegenheid opent, de verschillende commandanten leiding gevend te doen optreden.

Dat hier en daar aan de uitvoering nog wel iets ontbreekt, dat met name niet altijd aan op- en uitbouwning van het onderwijs in opvolgende jaren wordt gedacht, kan gemakkelijk worden verbeterd.

Echter meen ik, dat er reden is om ernstig te waarschuwen tegen overlading.

De bundels bevelen, die de tactische oefeningen der hogere troepencommandanten vorderen, en voor de vermenigvuldiging waarvan soms onderofficieren aan hun andere diensten moeten worden onttrokken, kunnen een omvang aannemen zóó groot, dat niet alleen vele avonden, maar zelfs een belangrijk deel van den dag moet worden gebezigd om de voorbereiding op deze oefeningen voldoende te verzorgen.

Voegt men daarbij dan nog dat verscheidene officieren behalve met hun functie in den troep nog worden belast met cursussen, — winterbijeekomsten, geocomprimeerde cursussen en die voor hooger rang — dan moet daarvan het gevolg zijn, dat de oefening van den troep niet meer de belangstelling kan worden betoond, die ze verdient en waar ze niet buiten kan.

De gelegenheid om van de jonge luitenants goede troepofficieren te vormen acht ik niet gunstig.

Immers deze moeten de praktijk van hun vak nog leeren; zij moeten daarvoor onder goede leiding met den troep werken. Zelf doen vooral. Die leiding mag niet voortdurend wisselen. Er moet lijn in die ontwikkeling zitten.

Maar uit het voorafgaande deel van mijn betoog is U reeds gebleken, dat de troep van voldoende sterkte, die daarvoor niet kan worden ontbeerd, dikwijls niet aanwezig is, terwijl de voortdurend noodzakelijke hergroepering van officieren en onderofficieren de vaste leiding onmogelijk maakt.

Het ernstige nadeel, dat hieruit voortvloeit, moet ook in het licht van de toekomst worden beoordeeld. Immers die jongeren, gering in getal gedurende een tijdvak van verscheidene jaren, zullen straks geroepen worden de leiding over te nemen, als de ouderen met hun mobilisatie-ervaring en troepenroutine deels in de hoogere rangen opklimmen, anderdeels het leger zullen hebben verlaten.

De verdere vorming van de beroepsonderofficieren, een belang van den eersten rang voor de ontwikkeling van de gevechtswaarde van de infanterie, geeft zeer veel hoofdbreken en kan in de tegenwoordige omstandigheden niet tot een bevredigende oplossing worden gebracht.

Door de moeilijkheden te erkennen, die worden onderzonden bij deze opleiding — en deze zijn inderdaad vele — onderschrijf ik echter volstrekt niet de meening, dat het gerechtvaardigd is het bijltje er bij neer te leggen met de verzuchting. „Er komt toch niets van terecht.”

Er zijn altijd tijdruimten te vinden, ik wijs b.v. op den marschdag, waarop het mogelijk is een belangrijk deel der onderofficieren in het regiment bijeen te brengen.

Individueel kan ieder van ons, indien met vasten wil beziel, de kennis van het kader, dat in zijn omgeving werkt, ontwikkelen.

Ook de zelfstudie moet in deze opleiding een belangrijker plaats gaan innemen.

De leiding daarbij te geven vordert dan niet zoo heel veel uren.

Een *stysteem* is echter niet te ontwikkelen.

Verlof, wachtdienst, indeeling bij keuringsraden, indeelings-districtscommandanten enz. werken storend. Niets mag onbeproefd worden gelaten om den invloed van die factoren te beperken. Ik zal dit punt straks niet uit het oog verliezen.

Ernstiger dan wát ook werkt echter de versnipperde opkomst van de lichter den regelmatigen gang van dit onderwijs tegen.

Er *moet* een tijdruimte komen, waarin het kader voor een belangrijk gedeelte ter beschikking komt om regelmatig de lessen voor zijn verdere ontwikkeling te kunnen bijwonen.

Er is meer over dit onderwerp te zeggen, o.a. over het niet aanvullen van het korps onderofficieren en de veroudering daarvan, maar verschillende andere vragen nog aandacht.

Ik besluit daarom dit deel van mijn betoog met de stelling:

IV. De versnipperde oproeping der lichter verstoort de noodzakelijke regelmaat en rust in het onderwijs bij de regimenten, belemmert de vorming van de jonge luitenanten tot goede troepenofficieren en maakt een systematische voortgezette opleiding der beroepsonderofficieren zeer bezwaarlijk. De huidige concentratie van opleidingen levert geringe voordeelen op, doch brengt aan het onderwijs zooveel nadeel toe, dat daarin de oplossing niet moet worden gezocht.

Voor een niet gering deel wordt de gevechtswaarde van den troep mede bepaald door het gehalte van het dienstplichtig kader.

Het vraagstuk van de encadreering van ons leger beneden
1929/1930. VI.

den rang van officier, werd het vorig jaar grondig in deze Vereeniging behandeld.

De Memorie van Antwoord van de Defensie-begrooting, die over de gevechtswaarde van de infanterie als zoodanig niet spreekt, geeft hoop dat maatregelen zullen worden genomen, die zullen leiden tot een duurzame verhooging van het peil van geoefendheid.

Ik zal niet in een herhaling treden van hetgeen gezegd werd in de lezing, die ik zoo juist aanhaalde, maar toch heb ik over de opleiding van het dienstplichtig kader nog al wat te zeggen.

Mijn bezwaren tegen de wijze van vorming daarvan bij het vooroefeningsinstituut zette ik reeds uiteen.

Zoo U bekend is, wordt bij het regiment het dienstplichtig kader in twee ploegen opgeroepen, resp. $\frac{2}{3}$ deel (zomerploeg) en $\frac{1}{3}$ deel (winterploeg) van de totale sterkte. Het $\frac{2}{3}$ gedeelte wordt bij de Ie en IIIe divisie begin December, bij de IIe en IVe divisie in begin November opgeroepen; het $\frac{1}{3}$ gedeelte komt bij de vier divisien half Juni onder de wapenen.

Na een oefening van $3\frac{1}{2}$ maand nemen de adspiranten, die dan ongeveer aan de eischen van lichamelijke en militaire vaardigheid, voor de gewone dienstplichtigen voorgeschreven, moeten voldoen en aangesteld zijn tot korporaal-titulair, deel aan de recruten-opleiding en aan den inwendigen dienst. Zij zijn daarop voorbereid, doordat van den eersten dag der opleiding af, de vorming gericht was op den te behalen rang.

Op dit 2e tijdperk, dat $1\frac{1}{2}$ maand duurt, volgt het 3e tijdperk — 2 maanden — waarin wederom als in het 2e tijdperk afzonderlijk wordt geoefend, maar tevens wordt deelgenomen aan *enkele* troepenoefeningen.

Aan het einde van dit tijdperk heeft de aanstelling tot sergeant-titulair plaats, waarna deze kaderadspiranten bij de schoolcompagnieën practisch worden bekwaamd.

Als deze opleiding 4 maanden heeft geduurd, komen daarbij de voor kadervorming aangewezen dienstplichtigen,

die het bewijs van voorgeoefendheid verwierven, zij worden een maand later korporaal en nemen geen deel aan de recrutenopleiding.

Aan welke eischen moet dit kader bij het einde van de opleiding voldoen?

Het moet de praktische vaardigheid bezitten om als groeps-commandant ,aanvoerder, te kunnen optreden — zoo mogelijk moet vorming tot sectie-commandant geschieden, maar daaraan is op een enkel uitzonderingsgeval na niet te denken — en een zoodanig overwicht op den soldaat hebben verkregen, dat het in staat is mede de tucht te handhaven.

Het kunnen handhaven van de tucht is van essentieel belang.

Zoowel in vredes- als in oorlogstijd stelt die handhaving van tucht zijn zware eischen. De ontwikkeling van het tuchtgevoel dient bij de opleiding met zorg te worden nagestreefd. Dit tuchtgevoel wordt gekweekt in de praktijk van het militaire leven, door de dagelijks terugkeerende kleine en groote zorgen, door het schenken van vertrouwen, door het geven van aanwijzingen, maar bovenal door het goede voorbeeld.

Het handhaven van tucht is een kwestie van persoonlijkheid en gave, maar tevens een kunst, waarin men door oefening en aanschouwing van het voorbeeld van goede voorgangers belangrijke vorderingen kan maken.

Aan de leiding der kaderklassen behoort in dit opzicht de hoogste eischen te worden gesteld. Steeds moet deze door voorbeeld richting geven.

Bij voortdoring moet ze omstandigheden scheppen en van iedere gelegenheid moet ze gebruik maken om haar leerlingen voor de taak te stellen tucht te handhaven, gezag te voeren, verantwoordelijkheid te aanvaarden.

Maar dit nu is juist onmogelijk gemaakt, omdat het hoofd van de kaderopleiding geen krijgstuuchtelijke strafbevoegdheid is gegeven en hij voor het tewerkstellen van zijn kaderadspiranten, zoowel bij diensten, die te voorzien zijn als bij

die, welke zich soms plotseling opdringen — en hem dan veelal niet bekend zijn — overleg moet plegen met één of twee zijner collega's compagnies-commandant.

Twee zijner collega's, compagnies-commandanten, leggen zijn leerlingen straffen op, waarvan hij niet zelden bij toeval kennis neemt.

Dit is een onding.

De wijze van recrutering van ons dienstplichtig kader is in 1929 door den kapitein van den Generalen Staf van Alphen breedvoerig besproken. Ik zal daarover dus met een kort woord kunnen volstaan.

Echter ben ik van meening, dat de ernstige nadeelen, verbonden aan de oproeping van de kaderadspiranten en de overige dienstplichtigen uit dezelfde districten en de te geringe algemeene ontwikkeling van de kaderadspiranten bij meerdere regimenten, niet voldoende nadrukkelijk in het licht zijn gesteld.

Deze omstandigheden toch maken het handhaven van gezag voor dit kader op zich zelf dikwijls aanmerkelijk veel moeilijker en bovendien is hiervan het gevolg dat het gehalte der verlofs-onderofficieren bij vele regimenten niet zoodanig is, dat het kan voldoen aan de te stellen eischen, waar dit geldt zoowel de handhaving van de tucht als het oplossen van moeilijkheden, waarvoor ook het lagere kader kan komen te staan .

Ik hecht aan flinkheid van karakter meer dan aan geleerdheid, maar van beide hebben onze dienstplichtige sergeanten een dosis noodig, waar beneden men niet ongestraft zal kunnen gaan.

Ik acht het noodzakelijk, dat de eisch wordt gesteld, dat door dit kader aan het eindexamen 3-jarige H. B. S. is voldaan, een M.U.L.O.-diploma werd behaald, twee klassen van een opleidingsschool tot onderwijzer werden doorloopen, of dat althans een daarmee overeenstemmende graad van ontwikkeling is gewaarborgd. Eerst wanneer het benodigde aantal niet zou kunnen worden verkregen, zou ik genoeg willen nemen met lagere eischen.

Thans mag reeds worden afgeweken van het bestaande localisatiestelsel; ik acht reeruteering van de kaderadspiranten uit het geheele land zooals dit ook voor de reserve-officieren is geregeld, een onafwijsbaren eisch.

De vakkennis, die de dienstplichtig sergeant behoeft om te kunnen optreden als groepscommandant wordt hem in den beginne bijgebracht in de z.g. onderlinge instructie; in het 2e en 3e tijdperk krijgt hij nu en dan gelegenheid zijn vergaarde kennis toe te passen in den troep, om ten slotte gedurende de vervolgoefeningen geheel bij den troep te worden ingedeeld.

Nu is de vraag te stellen, „Kan in een tijdruimte van 9 maanden bij deze wijze van onderricht ons dienstplichtig kader worden opgeleid, als de hiervoor besproken omstandigheden ten aanzien van reeruteering en ontwikkeling in gunstigen zin zijn opgelost?”

Het is niet de eerste keer dat in deze Vereeniging die vraag wordt gesteld. Breedvoerige, ja nachtelijke discussie's zijn er aan gewijd.

Ik wil niet een heropening van die debatten uitlokken, vooral niet, omdat ik zooals U straks duidelijk zal worden, in de eerste plaats het licht wil laten vallen op die verbeteringen, welke bereikbaar zijn in de naaste toekomst, wat in zich sluit, dat ik desiderata als verlenging van dienstdienst e.d. naar het tweede plan moet verschuiven.

En dit kan naar mijn oordeel ook.

Alle voorbereiding op de verdediging van ons land kan slechts een betrekkelijken graad van volmaaktheid bereiken.

Dit is niet alleen bij ons het geval, in de ons omringende landen is dit niet anders.

Er zijn natuurlijk grenzen beneden welke men niet mag gaan. En wij hebben deze zeker hier en daar overschreden.

Ook waar het geldt de inkrimping van de eerste-oefeningstijd en het aantal herhalingsoefeningen, zijn wij bedenkelijk ver gegaan.

In het rapport van de R.-K. Defensie-commissie van 1920

werd aan een eerste-oefeningstijd van $8\frac{1}{2}$ maand voor de gewone dienstplichtigen de voorkeur gegeven. *Noodgedwongen* stelde die commissie voor ze op 6 maanden te bepalen.

Ze werd door Regeering en Volksvertegenwoordiging in 1922 ten slotte vastgesteld op $5\frac{1}{2}$ maand; echter werd het vooruitzicht geopend op een oefening gedurende de laatste zes weken in goed ingerichte oefenkampen. Deze laatste kwamen er niet.

Maar ook in het Buitenland ziet men — en het is voor ons officieren, die niet minder dan wie ook verlangen naar en gebaat zijn bij een duurzamen vrede, een verheugend verschijnsel — niet alleen een algemeene neiging tot, maar ook een doorvoering van verkorting van eerste-oefentijd.

Aan dien korten oefentijd zijn wij reeds gewend. Wij hebben reeds geleerd het noodzakelijke van het nuttige en het wenschelijke te onderscheiden en veel te laten vallen van wat ook inderdaad niet noodzakelijk was.

Wij hebben daarin een voorsprong.

Niet in de eerste plaats in verlenging van den tijdsduur van onzen oefentijd ligt naar mijne meening het middel ter verhooging van de gevechtswaarde van onze infanterie, al is het vanzelf sprekend, dat ze mede daardoor in belangrijke mate is te verkrijgen.

Om van onze dienstplichtige sergeanten aanvoerders te maken is het noodzakelijk hen in- en met den troep te oefenen.

In welke mate daarmee resultaten zullen worden verkregen, hangt af van het aantal beurten, die zij kunnen krijgen. Dit aantal hangt samen met de sterkte van den troep en den tijdsduur, gedurende welken deze beschikbaar is.

Waren gedurende $5\frac{1}{2}$ maand daarvoor onze dienstplichtigen beschikbaar, dan zou een goed resultaat te bereiken zijn.

Maar die onontbeerlijke sterkte gedurende $5\frac{1}{2}$ maand wordt niet bereikt. Immers een zeer groot deel van den voor de kaderopleiding onmisbaren troep wordt bij het vooroefe-

ningsinstituut opgeleid en is daardoor vier maanden minder lang beschikbaar.

Om U eenig idee te geven van de verhoudingen tusschen het aantal kaderadspiranten en de sterkte van de troepen-eenheden, waarmede deze kunnen oefenen uitsluitend als gevolg daarvan, wil ik enkele getallen noemen.

De sterkte van de kaderploeg lichting 1929^{II} varieert bij de 24 regimenten voor:

niet-specialisten van 4 tot 17 niet-voorgeoefenden,
van 1 tot 10 voorgeoefenden,

de troepensterkte van 23 tot 84 man (tusschen die getallen liggen de meest uiteenlopende cijfers);

kaderadspiranten-verbindingspersoneel 1 tot 4, meest 2 niet-voorgeoefenden,

sterkte van den troep van 11 tot 14 man.

Kaderadspiranten-mitrailisten 1 tot 6 niet-voorgeoefenden
0 (1) tot 5 voorgeoefenden.

troepensterkte van 0 (5) tot 37 man.

Er zijn regimenten waarbij kader in opleiding is tot stuks (sectie) commandant-mitrailist, waarbij geen enkel soldaat mitrailist wordt geoefend, andere regimenten waar 5 of 6 kaderadspiranten troepenervaring moeten opdoen bij 6 tot 9 soldaten.

De kaderploeg 1930 I heeft een sterkte bij de verschillende regimenten van:

11 tot 35 niet-specialisten,

3 tot 5 man verbindingspersoneel,

7 tot 12 man mitrailleurpersoneel,

2 man mortierenpersoneel.

De sterkte der troepeneenheden, waarmede deze kaderadspiranten zullen kunnen oefenen, moest nog een verrassing blijven op het oogenblik, waarop ik mijn inlichtingen inwon.

Deze zijn eerst een maand vóór opkomst bij benadering op te geven, terwijl de werkelijk onder de wapenen komende sterkte nog dikwijls daarmede aanmerkelijk verschilt.

Echter loopen de aantallen dienstplichtigen bij de ver-

schillende regimenten sterk uiteen en kan ik U verzekeren, dat, gelet op den toestand, zooals deze zich in vorige jaren teekende, de verhouding tusschen de op te leiden adspiranten en soldaten zeer ongunstig zal zijn en bij een verwachte toeneming van het aantal voorgeoefenden als gevolg van de vervroegde loting, eenvoudig hopeloos zal worden.

Wat zal dan een verlenging van dienstdtijd voor de kaderadspiranten, zonder opheffing van de vooroefeningen baten?

Het is echter volstrekt noodzakelijk alle gelegenheid, die onder de huidige omstandigheden maar eenigszins wordt geboden om het op te leiden kader in den troep te brengen te benutten.

Een zoo groot mogelijk aandeel in de opleiding van den troep moet den kaderadspiranten worden gegeven. Maar onder leiding en toezicht van beroepspersoneel.

Niet van enkele beroepsmannen, geen onzichtbare leiding, maar van een flink aantal, uitstekend geschoolde en ook in dit onderdeel van hun beroep — het vak „leiding geven” — volkomen onderlegd personeel.

Ik bespreek dit onderwerp met vrijmoedigheid, omdat ik daarbij steun op een praktijk van zeven jaren. Ik kan mijn ervaring stellen tegenover die van degenen, die weinig praktijk hebben en tegenover het oordeel van velen, die deze zaak slechts uit de theorie kennen.

Ik heb het stelsel van oefening van dienstplichtigen door in opleiding zijnde dienstplichtig kader toegepast aan de school voor reserve-officieren der infanterie en in den troep.

Van 1922 tot 1925 geschiedde dit aan de S. R. O. I. onder ideale omstandigheden, d.w.z. dat het benodigde beroepskader ten volle aanwezig was.

De lichteningen werden nagenoeg geheel, uitsluitend door reserve-korporaals en reserve-sergeanten, maar onder toezicht en leiding van beroepspersoneel, afgericht.

De algemeene ontwikkeling van de leerlingen en hunne in het algemeen betere maatschappelijke situatie speelden ten aanzien van het bereikte resultaat uiteraard een rol van beteekenis.

Na 1925, het jaar van de concentratie van de S. R. O. I. te Kampen en doorvoering van hervormingen daarbij, waartegen de deskundigen ernstig tevergeefs waarschuwden, liepen de resultaten, vooral door de vermindering van het aantal beroepssergeanten, terug.

Bij den troep heb ik èn als compagnies-commandant èn als hoofd van de kaderopleiding dit werk voortgezet, maar nu onder de ongunstige omstandigheden die de troep biedt.

De uitkomsten zijn in overeenstemming daarmee onvoldoende.

De opleiding van dienstplichtigen door dienstplichtig kader moet zoo worden georganiseerd, dat de leiding in één hand is, d.w.z. van den compagnies-commandant.

Het zelfde kader moet steeds bij dezelfde soldaten zijn ingedeeld.

Het programma der leerlingen en soldaten wordt in nauw verband met elkaar opgemaakt.

Het onderwijs dient op den eersten dag van in dienst treden van deze laatsten aan te vangen. Juist in die eerste dagen, waarin de jonge reeruten zoo ontvankelijk zijn, kan het jeugdige kader gemakkelijk over zijn schroom worden heen geholpen en zal het door zijn hulpbaarheid en de dan zoo sprekende meerdere militaire vaardigheid, zich terstond een positie kunnen afbakenen in de gedachtensfeer van die jeugdige dienstplichtigen.

Alle oefeningen met de soldaten te houden behooren zoo mogelijk tweemaal op het weekprogramma voor te komen.

In minstens één der twee oefentijdruimten aan ieder vak per week te besteden kunnen de kaderadspiranten dan worden ingedeeld, hetzij als hulp-instructeur later in enkele vakken als instructeur.

Gedurende den tijd waarin aan de soldaten voor de tweede keer in een week een vak wordt onderwezen, kan de voorbereiding van het onderwijs, dat een volgend maal door de korporaals zal worden gegeven, worden voorbereid, terwijl tevens speciale vakken gedurende deze afzonderlijke oefening kunnen worden verzorgd.

Bij goede voorbereiding en doeltreffende leiding zullen goede resultaten — dezulke die in verband met de troepensterkte mogelijk zijn — worden bereikt en met het kader en met de dienstplichtigen.

Het zal U duidelijk zijn, dat de beroepsinstructeurs de gelegenheid hebben om gedurende de afzonderlijke oefening van het dienstplichtig kader de recruten een extra heurt te geven.

Van de leiding wordt zeer veel tact gevorderd.

In den beginne is het noodzakelijk per groep een beroeps-sergeant als leider in te deelen. Immers voortdurend behoeft de adspirant dan wenken, telkens moeten fouten genoteerd, die met de wenken na de oefening of in de korte onderbrekingen daarin moeten worden behandeld.

De beroepsinstructeur weet nu ook wat hem te doen staat bij de volgende oefening als de kaderadspiranten niet zijn ingedeeld.

Trekken er groepen zonder leiding, zonder toezicht het terrein in, dan verneemt die beroepsinstructeur van de gemaakte fouten, die hij en bij het kader en straks bij de groep zal moeten herstellen, niets.

Geen of geringe leiding zal mogelijk den flinken leerling, die zich nu geheel zelf moet redden, het zelfvertrouwen, zijn vermogen tot voeren van gezag, wat sneller ontwikkelen, maar van de tactische en technische fouten, die hij maakt en die in de oorlogspraktijk aan velen het leven zouden kunnen kosten, verneemt hij niets.

En de zwakkere adspirant?

Hij zal nu zeker niet leeren gezag te voeren. Hij neemt zijn toevlucht tot het aannemen van vriendschappelijke allures tegenover zijn ondergeschikten, verlummelt daardoor den tijd, ondermijnt het gezag en zet zich eerst tot oefenen als de onzichtbare leiding zichtbaar wordt.

Naarmate vorderingen worden gemaakt en durf in optreden zich ontwikkelt, kunnen het toezicht en de leiding op wat grooter afstand worden gehouden.

Leiding en toezicht op deze wijze uitgeoefend behoeft vol-

strekt niet te leiden tot het ontheffen van verantwoordelijkheid der leerlingen.

Er zijn talloze gelegenheden te scheppen en middelen aan te wenden om den leerling zich zijner verantwoordelijkheid bewust te doen worden.

Een goede leiding weet dit mogelijk te maken en het moet worden geëischt van die leiders, die zelf de verantwoordelijkheid schuwende en de moeilijkheden, die dit voor hen medebrengt, willende ontwijken, het beroepskader verantwoordelijk stellen voor de juiste uitvoering van de opdrachten der leerlingen.

Wat valt er alzoo handelende te bereiken?

Zeker zal daarmee niet worden verkregen, dat onze dienstplichtige-sergeanten als instructeur te gebruiken zijn.

Dat zullen ze ook niet worden, indien ze 5½ maand achtereen bij het recrutenonderricht werkzaam zijn.

Instructeur zouden de meest vlotte adspiranten een weinig worden na een tweejarige praktijk.

Maar vast staat dat de geschiktheid van het kader voor zijn taak als aanvoerder aanmerkelijk zal winnen en dat er meer van dit kader zal kunnen worden verwacht, waar het geldt de tucht te handhaven en gezag te voeren.

Beroepskader zal er niet door kunnen worden uitgewonnen.

Ik ben in dit onderdeel van mijn voordracht hier en daar in details afgedaald.

Echter wordt de mogelijkheid van het geven van onderwijs aan soldaten door dienstplichtig kader dikwijls door den één zoo zeer verworpen, door den ander zóó eenvoudig geacht, dat ik meende den weg, dien ik in de praktijk van het vak in den loop der jaren vond, hier te mogen wijzen.

Ik stelde straks de vraag, „wat zal men kunnen bereiken met de opleiding van dienstplichtig kader bij een doeltreffende organisatie van het onderwijs”.

Deze vraag wil ik met enkele anderen, waarvan de beantwoording eveneens van essentieel belang is, aanvullen.

Wat is in het algemeen bereikbaar bij een oefentijd van $5\frac{1}{2}$ maand voor de soldaten en van 9 maanden voor de kaderadspiranten?

Hoe moet die beperkte tijdruimte worden verdeeld, opdat aan de vakken, die moeten worden beoefend, de zorg worde besteed, die ze naar de mate van hunne belangrijkheid behoeven?

Welke methoden van onderricht geven voor de verschillende vakken de beste uitkomsten?

Welke leermiddelen worden vereischt?

Hoeveel tijd moet er voor de afzonderlijke opleiding van de kaderadspiranten worden gereserveerd? Gedurende welke tijdruimten en bij welke vakken kan dit kader bij den troep worden ingedeeld?

Het kenmerk van goed onderwijs is regelmaat, continuïteit en vooral systeem.

Hebben wij een systeem van onderricht?

Op alle niet-militaire onderwijsinrichtingen is het aantal uren, dat aan de verschillende leervakken mag worden besteed, nauwkeurig vastgesteld.

Boekdeelen en verhandelingen geven de algemeene en bijzondere leermethoden, terwijl de leerboeken op de middelbare scholen in gebruik, door de rangschikking der stof, als het ware de methode van onderricht in zich sluiten.

Kunnen wij dan buiten dit alles? Immers neen!

Gelukkig echter heeft onze huidige legerleiding reeds maatregelen genomen om aan dien toestand een einde te maken.

De opdracht aan den commandant van een der schoolcompagnieën om op een deel van de zoo juist gestelde vragen een antwoord, dat langs empirischen weg zal zijn vastgesteld, te geven, is een stap in de goede richting van een oplossing betreffende deze vraagpunten.

Ik zeg met opzet een *stap* in de goede richting.

Verwacht niet dat die commandant na $5\frac{1}{2}$ maand die opdracht reeds tot een volledige oplossing zal hebben gebracht. Hij zal iets kunnen geven dat een grondslag vormt,

waarop kan worden voortgebouwd, dat kan worden aangevuld en verder kan worden ontwikkeld.

Dat is niet veel zegt ge?

Misschien komt er iets meer, maar hoe ook, er komt iets, dat in de plaats zal treden voor het niets, of beter gezegd in de plaats van de anarchie.

Dat iets zal met de hulp van U allen kunnen worden uitgebouwd tot wat het eenmaal behoort te worden.

En het zal zoo moeten worden, dat bij verandering van instructeur zal kunnen worden gezegd: „tot zoover is de klasse”.

Thans wordt in zoo'n geval gegist en gepeild om te vernemen hoever de leerlingen zijn gekomen en niet zelden moet aan deze zelf worden gevraagd, wat zij behandelden en hoe het hen werd onderrichtet.

Juist waar ons militair onderwijs zoo sterk onder den invloed staat van de wisseling van onderwijzers, omdat verlof, wachtdienst, detachering, te werk stellen op bureaux en tal van andere oorzaken de instructeurs telkens weer aan hun hoofdtaak onttrekken — men leze daarvoor eens na wat de Kapitein LAGERWERFF daarover zeide in het debat over de voordracht, „De encadreering van het Ned. Leger in de rangen beneden dien van officier” — doen de ernstige nadeelen, die daaruit voortvloeden, zich sterk gevoelen.

Welke leermiddelen zijn ontontbeerlijk, hoeveel onderwijslokaliteiten behoeft een regiment infanterie. Weinigen zouden daarop een volledig antwoord kunnen geven.

En toch moeten de troepen-commandanten die aanvragen doen en kunnen motiveeren.

Er dient te worden vastgesteld of de moreele — en materiele — voordeelen, die het deelnemen aan sportdemonstraties, afstandsmarschen e.d. en de voorbereiding daarvoor opleveren — welke voordeelen veelal juist de reeds meer sportief ontwikkelden ten goede komen — werkelijk niet in die mate schade toebrengen aan de vorming in de overige vakken en in den regelmatigen gang van het onderwijs niet een zoodanige storing te weeg brengen, dat deze de aanmoediging, die ze officieel en officieus genieten, waard zijn.

Zou die splitsing in vier maanden star individueel onder-richt en zes weken toegepast onderwijs, waarop vermoede-lijk mede de verkorting van vier maanden eerste-oefenings-tijd aan de diplomahouders van het vooroefenings-instituut steunt en waarover ik in het begin van mijn voordracht uitvoeriger sprak, er ooit zijn gekomen als er reeds vroeger orde en systeem in ons onderwijs was gebracht?

Ziet, Mijne Heeren, als er eenmaal een stelsel voor ons onderricht zal zijn vastgesteld, dan zullen daardoor op zich zelf verbeteringen worden verkregen, dan zal het onderwijs in het geheele leger bij de regimenten en bij de S. R. O. I. in de hoofdlijnen een eenheid vertoonen en dan zal er ook systeem kunnen ontstaan in de ontwikkeling van hetgeen dergelijk onderwijs behoeft.

Ik wil dit deel van mijn betoog thans niet verder uitbrei- den, omdat ik meen dat de bewijsvoering voldoende is om te besluiten met de stelling:

V. Het dienstplichtig kader behoort uit het geheele land te worden gerecruteerd naar dezelfde beginselen, die richt- snoer zijn voor de aanwijzing van de adspirant reserve- officieren. Aan den graad van ontwikkeling dienen hooger eischen te worden gesteld. Om een goede krijgstuuchtelijke vorming van dit kader te verzekeren en het rendement van de oefening er van in en met den troep tot het hoogste op te voeren, moet de leiding van de kaderadspiranten en van de dienstplichtigen in één hand worden gelegd. Het onderwijs aan de dienstplichtigen moet systematisch worden opgebouwd.

Met een enkel woord wil ik nog aandacht schenken aan de opleiding tot reserve-officier en de voortgezette oplei- ding van deze officieren.

Met een enkel woord kan ik volstaan, omdat daarover het vorig jaar in onze Vereeniging veel is gezegd.

De oproeping van hen, die worden opgeleid tot vaandrig is aangepast aan de oproeping van de lichter en het zal

U dan ook niet verwonderen, dat ik klachten vernam over de nadeelen verbonden aan de versnipperde opkomst.

De verdere vorming van de leerlingen in den troep — nadat deze hun vaandrags-examen aflegden bij de S.R.O.I. — draagt den stempel van gebrek aan gelegenheid om met den troep van voldoende sterkte te oefenen.

Ik belichtte in mijn voorafgaand betoog dit nadeel voldoende.

En in October èn in Januari èn in Juli als groepen van deze leerlingen bij de korpsen aankomen is er geen troepensterkte van zoodanige beteekenis beschikbaar, dat ruime gelegenheid bestaat hen als sectie-commandant in te deelen.

De opleiding aan de S. R. O. I. zelf lijdt door het ontbreken van systeem en methode in ongeveer gelijke mate als dit in de regimenten het geval is.

De regeling der voortgezette opleiding der reserve-officieren biedt een *basis* om deze up-to-dato te maken.

Ze geniet een zoodanige belangstelling, dat ik vertrouw dat de verbeteringen, die kunnen worden aangebracht, er zullen komen.

De belangstelling, daarvoor noodzakelijk, is in een belangrijk deel van het korps reserve-officieren aanwezig en ontwikkelt zich verder.

Centralisatie van de leiding en aanwijzing van leerkrachten, die daarvoor niet aan hun troepenarbeid behoeven te worden onttrokken, zijn zaken, die onder het oog dienen te worden gezien.

Het laatste zoowel in het belang van de reserve-officieren als in dat van den troep.

Het euvel der onvoldoende gelegenheid om met den troep te oefenen doet zich eveneens ten aanzien van de verdere vorming der reserve-officieren gevoelen.

De oplossing daarvoor hangt samen met verschillende van de factoren, die ik in mijn voordracht tot nu toe ontvouwde, en nog verder in het licht zal stellen.

Stond de lichting werkelijk 5½ maand in de kazerne ter beschikking, dan ware het tevens mogelijk de naar mijne

meenig dwaze splitsing in 4 maanden individueele oefening en 6 weken vervolgoefeningen te herzien en zou het daardoor mogelijk worden voor de geheele lichting een methode van onderricht vast te stellen, waarin o.m. tot uiting wordt gebracht, dat op iedere groep van individueele oefeningen terstond samenkoppeling van deze deeltjes van de leerstof tot het geheel, dat doel van het onderricht is, moet volgen.

Daardoor zou dan een ruime gelegenheid ontstaan gedurende het geheele tijdvak van 5½ maand vele reserve-officieren een zeer nuttige oefening in- en met den troep te geven.

Immers voor de oudere luitenants en de reserve-kapiteins, voor wie het reeds zeer lang is geleden, dat ze in de finesses van hun vak werden onderricht, is opfrissen van de details noodzakelijk, terwijl door de toepassing in oefeningen van de individueele leering, tegelijkertijd de ontwikkeling voor de taak als aanvoerder kan worden verzorgd.

Het groote aantal reserve-officieren dat thans bij de herhalingsoefeningen opkomt zou daardoor verminderen. Deze vermindering acht ik op zich zelf reeds van groot belang, maar bovendien sta ik deze voor om daardoor de gelegenheid te openen de leerlingen van de S. R. O. I. na hunne benoeming tot vaandrig te doen deelnemen aan de herhalingsoefeningen.

Thans komen deze leerlingen in October, in Januari of in Juli bij den troep aan, in perioden, waarin voor een deel geen voldoende troepensterkte aanwezig is, terwijl zij, voor zoover ze aan de vervolgoefeningen deelnemen, een herhaling — en dan onder ongunstiger omstandigheden — krijgen van hetgeen zij juist bij de S. R. O. I. behandelden.

Voor vele uitstekende leerlingen van de S. R. O. I. is de detachering bij den troep dan ook een groote desillusie.

Zij verlangden hun vergaarde practische en theoretische kennis eindelijk te zullen kunnen tepassen en ze worden in werkelijkheid dikwijls gebruikt voor allerlei functies, die met hun verdere vorming tot sectie-commandant slechts in

verwijderd verband staan, soms daarmee in het geheel geen verband houden.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren,

De indrukken die de herhalingsoefeningen mij gaven, vormden het uitgangspunt van mijn betoog en ik wil met deze eindigen alvorens over te gaan tot de opsomming van de middelen, die in meerdere en in mindere mate onze infanterie er bovenop kunnen helpen.

De herhalingsoefeningen zijn, daarop wil ik den nadruk leggen, oefeningen.

Ze dragen hun naam feitelijk ten onrechte. Juister ware het ze voortgezette vervolgoefeningen te noemen.

Immers naast eenige herhaling worden dan met de lichten oefeningen gehouden in verbanden, die niet konden worden gevormd gedurende den eerste-oefeningstijd.

Nu kan men wel zeggen dat deze oefeningen in de eerste plaats dienen voor de hogere troepenleiding en de noodzakelijkheid er van in twijfel trekken, maar een feit is het, dat, mits, deze oefeningen met zorg worden samengesteld, gelegenheid tot ontwikkeling van de vaardigheid van den soldaat daarnevens mede kan worden verkregen.

Er zijn tal van zaken, die eerst bij het werken in grooter verband kunnen worden aangeleerd.

Het moderne gevecht eischt ook van den eenvoudigen militair inzicht in den algemeenen toestand, die hem duidelijk wordt, wanneer deze hem in de praktijk voor oogen wordt gesteld.

Ik noem U den dienst van het verbindingspersonnel, den ordonnansen-dienst, den gaswaarschuwingsdienst, het luchtgevaar, de samenwerking van infanterie en artillerie en het marcheeren in grooter verband.

De bestudering der oorlogsliteratuur toont hoevele malen de man zich zelf heeft te redden, zelfstandig heeft te handelen, het gevaar persoonlijk heeft te beoordeelen, de samenwerking en steun in zijn onderdeel zoowel als in het groote geheel, ook individueel kan bevorderen.

De gelegenheid om hem daarop af te richten bieden ook, en dikwijls juist de oefeningen in grooter verband.

Bovendien bedenke men, dat het vormen van een voldoende geoefende infanterie doel van onze opleidingen is en niet slechts de vorming van individueel geoefende infanteristen.

De herhalingsoefeningen zijn oefeningen ook voor de reserve-officieren. Dat wil dan voor mij ook zeggen, dat hierbij moet kunnen worden onderscheiden wat goed en wat verkeerd geschiedde, opdat daaruit die leering kan worden getrokken, die er toe zal leiden, dat in de harde werkelijkheid de bij oefeningen gemaakte fouten zullen worden vermeden, terwille van de kostbare menschenlevens, die daarmee *dan* zullen zijn gemoeid.

Nu zijn er die van meening zijn, dat het goed is de reserve-officieren er op uit te laten trekken zonder — of zoo goed als zonder — leiding van beroepspersoneel, maar ik wil daar tegenover vierkant stelling nemen.

Ik heb in de drie jaren, die ik nu weer in den troep doorbracht, een belangrijk aandeel gehad in de voortgezette vorming van vele reserve-officieren; daarvóór heb ik gedurende tien jaren alle krachten, die mij beschikbaar stonden, gegeven aan de opleiding tot reserve-officier.

Een groote waardeering voor ons korps reserve-officieren is in die jaren in mij gegroeid. Maar ik weet ook, dat het onverantwoordelijk is om tot aan het tijdstip, waarop zij hun troepenonderdeel in den strijd zullen moeten voeren, één enkel oogenblik, dat nog kan worden benut, verloren te laten gaan om de vaardigheid en kennis dezer officieren te vermeerderen.

En welk nut heeft het nu, dat met volle ambitie, met ontwikkeling van de grootste krachtsinspanning, zoowel van officieren, onderofficieren als soldaten, een oefening in strijd met de beginselen der tactiek wordt uitgevoerd, zonder dat de deelnemers daaraan, vernemen wat onjuist werd afgewerkt?

Ik zou dit met tal van voorbeelden uit de praktijk, die ik

vooral bij de manoeuvres rondom Ede en in Limburg en bij de oefeningen van mijn eigen regiment opdeed, kunnen illustreeren.

Men heeft er van gemaakt, naar aanleiding van een artikel van mijn hand, dat ik voogdij wilde doen uitoefenen over de reserve-officieren.

Niets is minder waar dan dat! Met tact en omzichtigheid wil ik die leiding doen uitoefenen. Ik wil de commandanten niet binden, geen ondermijning van hun gezag.

De leiding, die ik bij de bespreking van de instructie van dienstplichtigen door het dienstplichtig kader schetste, is hier alweer heel wat minder voelbaar toe te passen.

Waar alles goed gaat houdt de leiding zich op den achtergrond, waar onjuist wordt gehandeld, wordt de inwerking van het vijandelijk vuur den troepencommandanten geschetst.

Een vlag wordt uitgestoken om het mitrailleur vuur te doen spreken, een schets van de situatie van neventroepen wordt ontwikkeld, de voordeelen van een andere formatie in het licht gesteld, een afgedwaalde compagnie door een bericht — z.n. gefingeerd — weer naar het manoeuvre-terrein gedirigeerd.

Nog nimmer ontmoette ik reserve-officieren, en daaronder waren zeer flinke, die deze en dergelijke aanwijzingen — ook die ter verbetering van de tucht — niet dankbaar aanvaardden en er tot voordeel van hen zelf, van hun ondercommandanten en van hun troep, terstond voordeel uittrokken.

Wilt U dit deel van mijn betoog gekristalliseerd in een stelling, dan zou deze kunnen luiden:

VI. Den reserve-officieren en vaandrighs moet meer gelegenheid worden geboden om met troepen te oefenen. Zij behoeven daarbij een tactvolle leiding van beroeps-officieren, die steunt op wederzijdsche waardeering en sympathie.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren,

Ik wil mijne beschouwingen thans beëindigen en de mid-
delen, die naar ik meen, verbetering in den toestand van
onze infanterie kunnen brengen, aangeven.

Ik zal er rekening mede houden, dat het geringere niet
mag worden versmaad, als het meerdere niet kan worden
verkregen.

Een korte toelichting zal ik nu en dan nog moeten geven.
Hoe kunnen nu de resultaten van de vooroefeningen
worden opgevoerd?

Allereerst moeten ook bij dit instituut overeenkomstige
onderricht-methoden worden ingevoerd als die, welke ik
voor den troep bepleitte.

Een praktische indeeling der oefenstof in tijdperken, zich
aanpassende aan wat te dien aanzien mogelijk voor de re-
gimenten zal worden geregeld, of zal worden aanbevolen.

Hierdoor zal het uitsluitend werken op den examen-eisch
(het uiterlijk waarneembare) eenigszins worden beperkt.

Het „soldaat zijn” (inwendige dienst, wachtdienst en
wat daarmee samenhangt), kan bij het instituut nimmer
worden ontwikkeld. Het schieten met scherpe patronen
ondervindt groote bezwaren, gasmasker-oefeningen kunnen
niet tot hun recht komen, voldoende marschtraining is niet
te bereiken, practisch pionieren, velddienst en de opleiding
van den soldaat in het gevecht kunnen al evenmin be-
hoorlijk worden verzorgd.

Welnu men eische dit alles dan ook niet en vordere
slechts, dat de elementaire beginselen dezer vakken worden
beheerscht, dat een zeker aantal patronen in aangewezen
schietoefeningen zijn verschoten, of wel een zeker aantal
„K. S. O.”-oefeningen zijn gehouden en een marsch van 25
K.M. kan worden volbracht.

Het aantal oefenuren kan dan op b.v. 200 per jaar wor-
den teruggebracht, maar onmiddellijk voorafgaande aan de
vervolgoefeningen wil ik de voorgeoefenden twee maanden
bij het regiment in de kazerne vereenigen, om hen datgene
bij te brengen — *daarbij vooral ook te rekenen de lichame-*

lijke training — wat hen bij het instituut niet kan worden geleerd of worden gegeven.

Het onderricht bij de vooroefeningen moet in handen van beroepspersoneel worden gelegd. De achteruitgang in militaire bekwaamheid van dit personeel kan worden voorkomen, door het contact met het regiment levendig te houden. Op welke wijze verneemt U straks.

De oefeningen onder leiding van beroepspersoneel acht ik noodzakelijk om de geoefendheid, maar vooral ook om de tucht te verbeteren.

Er zijn te veel dienstplichtige onder-officieren, die een zoodanig finantieel belang bij het voortbestaan van hun klassen hebben, dat dit er gemakkelijk toe leiden kan de noodzakelijke gestrengheid niet toe te passen, uit vrees dat de leerlingen er den brui van geven, terwijl ook de contrôle ten aanzien van het op tijd komen, daardoor zal kunnen ver-slappen.

De positie van dit dienstplichtig kader, dat temidden van zijn dorpelingen woont en van deze dikwijls in zijn bestaan afhangt, is in menig geval niet voldoende onafhankelijk.

Voor de kaderlandstorm schijnt het aanbrengen van verbeteringen al heel moeilijk.

Een zeer beduidende vermindering van aftrek van de eerste-oefeningstijd en de hiervoor aangegeven wijzigingen voor de opleiding van de voorgeoefenden kunnen iets doen. De sterke wisseling van leerlingen in de klassen is niet op te heffen, terwijl ook het middel ontbreekt gelegenheid tot oefenen in troepenverband te scheppen.

De mogelijkheid om in 150 uren een diploma te behalen, dat tot een dienstvermindering van vier maanden kan leiden behoort te worden uitgeschakeld.

Daarvoor in de plaats kan de gelegenheid worden geopend om na een af te leggen examen, na een jaar den korporaalrang te bereiken.

De klassen behooren slechts op een bepaalden datum — b.v. 1 October — te worden gevormd.

En ten slotte, *Mijne Heeren*, beveel ik aan het vooroefeningsinstituut onder te brengen bij de regimenten.

Het economisch gebruik van het bij het regiment beschikbare oefenmaterieel wordt er door bevorderd. Dit is vooral bij de wisselende sterkte van voor- en niet-voorgoefenden van belang.

De voorziening van kleeding en uitrusting kan van het regiment uit plaats hebben. De uitrusting kan dan worden behouden bij opkomst onder de wapenen. Dit en de verhoogde zorg voor de kleeding zal enkele oefendagen uitwinnen, die nu bij opkomst verloren gaan.

Den regimentscommandanten moet binnen de grenzen van het mogelijke, de verantwoordelijkheid kunnen worden opgedragen voor de geoefendheid van hun personeel, voor de kleeding en uitrusting er van; zij moeten belang hebben bij de opvoering van de geoefendheid en de ontwikkeling van de tucht.

Zij kunnen beschikken over al hun personeel, dat naar behoefte — in verband met het getal deelnemers aan de vooroefeningen — wordt geplaatst in het regiments-district.

De groepen en verbanden worden opgeheven. Bij ieder regiment wordt een hoofdofficier ingedeeld ter beschikking van den regimentscommandant, om deze te ontlasten van een deel der beslommingen, die hem door de vooroefeningen op de schouders worden gelegd, en voor de controle in het district.

Ook de hoofdinspecteur bij die regimenten, waar velen aan de vooroefeningen deel nemen, is daarvoor mede ter beschikking.

Dit is ook weer een logisch gebruik van beschikbare krachten. Immers bij die korpsen heeft de hoofdinspecteur minder zorg met den troep.

Bij regimenten met weinig vrijwilligers is er meer met de troepeneenheden te doen en kan de tweede hoofdofficier worden benut voor die diensten — o.a. cursussen voor reserve-officieren — die nu dikwijls aan de regimentscommandanten en hoofdinspecteurs beletten die aandacht aan den troep te schenken, welke deze behoeft.

De organisatie van ieder der regimenten wordt aangepast aan de behoeften. Deze zal zich in de praktijk toonen. In districten met vele voorgeoefenden, woont een grooter deel van het kader in enkele centra in dit district, in andere verblijft een grooter deel in het garnizoen van het regiment.

Na het examen voor bewijshouder worden de oefeningen bij het instituut geheel gestaakt en komt het kader, met de klassen, die zij opleidden, bij het korps onder de wapenen.

De klassen behouden hun eigen instructeur, het kader onderhoudt het contact met het regiment en vertrekt straks met opgefrischte kennis weer naar zijn district.

De klassen zijn reeds van te voren bij de oefeneenheden van het korps ingedeeld, zoodat de compagnies-commandanten, die mede voor leiding en toezicht zijn benut, van de kwaliteit van hun mannen reeds ecnig begrip hebben. Iets wat ze o.m. hebben verkregen, doordat ze gedurende de oefeningen bij het instituut reeds het persoonlijkheids-onderzoek konden houden. Ze zullen zich daardoor dan ook de eerste 8 dagen van de 6 weken vervolgoefeningen, die ze thans grootendeels aan dat onderzoek moeten besteden, kunnen geven om de oefeningen van hun onderdeel te verzorgen.

Wat zal er moeten veranderen om de vorming van den troep in de regimenten op een hooger plan te brengen?

De invloed, dien het vooroefenings-instituut op de opleiding bij het regiment uitoefent, kan hierbij niet buiten beschouwing blijven.

Als een roode draad loopt door mijn geheele betoog heen het tekort aan troepensterkte waaronder de vorming van de soldaten, van de troepeneenheden, van het kader en van de reserve-officieren lijdt.

Bovendien vragen het gebrek aan continuïteit, systeem en vaste leiding in ons onderwijs de aandacht.

Behalve de wenken, die ik reeds hier en daar in mijn betoog inlaschte, bied ik het navolgende ter overweging aan.

Opheffing van het vooroefenings-instituut geeft de

onmiddellijke en afdoende oplossing voor het belangrijk opvoeren van de geoefendheid van het grootste deel van onze dienstplichtigen en maakt terstond een einde aan het tekort aan troepensterkte, waardoor een goede verzorging van de opleiding van het dienstplichtig kader, de vaandrags de reserve-officieren en de jeugdige luitenants mogelijk wordt.

Vreesde ik niet een tekort aan beroepskader en gebrek aan legeringsruimte, dan bepleitte ik de oproeping van de lichte ploeg, nu echter vraag ik voor:

de IIe en IVe divisie de opkomst van *alle* kaderadspiranten op 15 October; $\frac{3}{4}$ deel van de lichte ploeg op 1 Februari; voor de Ie en IIIe divisie zullen deze data 15 November en 1 Maart moeten zijn.

Zoolang er voorgeoefenden zijn, worden deze *alle* zooveel maanden na hun niet-voorgeoefende collega's opgeroepen, als hun dienstvermindering bedraagt.

Het geheele verbindingspersoneel behoort uit de voorjaarsploeg te worden aangewezen, evenals het mortierenpersoneel.

Voor de IIe en IVe divisie wordt het $\frac{1}{4}$ deel der lichte ploeg op 15 Augustus opgeroepen;

voor de Ie en IIIe divisie is de oproepingsdatum op 15 September te stellen.

Uit dit gedeelte der lichte ploeg worden slechts infanteristen en mitrailleurpersoneel opgeleid.

Zou dit in de praktijk mogelijk blijken, dan ware de sterkte van dit lichtingsdeel te verminderen, zoo mogelijk geheel op te heffen en over te brengen naar de eerste ploeg.

De groote vereenvoudiging in de opkomst en daardoor in de regeling van het onderwijs, de continuïteit in de indeling van het kader en de besparing daarop — vele kleine na elkaar komende klasjes zullen vervallen — springt terstond in het oog.

De redenen, die leidden tot centralisatie van opleidingen buiten het regiment, zullen er door vervallen.

De opleiding van het verbindingspersoneel bij het eigen

regiment en tot een sterkte, die dan zal toelaten werkelijk oefeningen in den verbindingsdienst te houden, wordt mogelijk.

Gedurende de vervolgoefeningen zullen compagnies-oefeningen, waarbij een flinke sterkte wordt uitgebracht, mogelijk zijn; bij vereeniging van de regimenten in de standplaats van de brigades gedurende een deel der vervolgoefeningen, zullen bataljons-oefeningen kunnen worden gehouden, waarbij alle tot een bataljon behorende hulpdiensten en toe te voegen hulpwapens, degelijk in bedrijf kunnen worden gebracht.

Alle voorgeoefenden zijn nu onder de wapenen in dat deel van het jaar, waarin het hoogste rendement van de oefeningen kan worden verwacht.

De oefening van het $\frac{1}{3}$ gedeelte der voorgeoefenden, dat bij de huidige regeling in Februari en Maart onder de wapenen is, laat alles te wenschen over.

Over den toestand zooals deze van 17 Februari tot half Maart zich thans bij de regimenten der IIe en IVe divisie vertoont, kan ik moeilijk een goed woord zeggen. Dat moet veranderen.

Een beeld daarvan wil ik U teekenen door de omstandigheden bij een der regimenten te schetsen.

Bij dat regiment waren tusschen 17 Februari en 15 Maart onder de wapenen:

a. 9 kaderadspiranten, niet-specialisten, niet-voorgeoefenden en voorgeoefenden, lichting 1929 II.

Hiervan waren er 8 sergeant, met 1 adspirant werd de opleiding nog elders voortgezet.

b. 9 kaderadspiranten-mitrailisten, niet-voorgeoefenden en voorgeoefenden, lichting 1929 II.

c. 2 kaderadspiranten-verbindingspersoneel, die elders werden opgeleid.

d. 22 kaderadspiranten-niet-specialisten, lichting 1930 I, niet-voorgeoefenden. Begin Maart voegden zich daarbij 7 voorgeoefenden.

e. 5 kaderadspiranten-mitrailist, niet voorgeoefenden,

lichting 1930 I. Begin Maart opkomst van 2 adspiranten-voorgeoefenden.

f. 3 kaderadspiranten--verbindingspersoneel, lichter 1930 I, die tijdelijk elders werden opgeleid.

g. 2 kaderadspiranten-mortieren-personeel die eerst divisie-gewijze werden vereenigd en verder brigades-gewijze werden opgeleid.

h. 4 leerlingen van de S. R. O. I., die èn als sergeant èn als vaandrig dienden,

1 vaandrig,

2 reserve-officieren.

i. 36 infanteristen, niet-voorgeoefenden, lichter 1929 II; hieronder 3 koks, 2 tamboers, 1 mitrailleurhersteller.

j. 17 mitrailisten, niet-voorgeoefenden, lichter 1929 II.

k. 11 man verbindingspersoneel, lichter 1929 II (telefonisten en seiners), die elders werden opgeleid.

l. 57 infanteristen-voorgeoefenden, lichter 1930 I.

m. 2 mitrailisten-voorgeoefenden, lichter 1930 I.

n. 34 infanteristen, niet-voorgeoefenden, lichter 1930 I.

o. 30 mitrailisten, niet-voorgeoefenden, lichter 1930 I.

p. 26 man verbindingspersoneel, niet-voorgeoefenden, lichter 1930 I.

q. 17 man mortier-personeel, lichter 1930 I.

De compagnies-commandant van een der twee school-compagnieën van dit regiment leidde van 3 Februari af de vervolgoefeningen van 36 niet-voorgeoefenden, 9 kaderadspiranten, 4 reserve sergeanten, één vaandrig en 57 voorgeoefenden, welke laatste hij aan het persoonlijkheidsonderzoek, dat dagen vorderde, moest onderwerpen en geheel opnieuw moest kleeden en uitrusten.

Bovendien rustte op hem de krijgstucltelijke verzorging en het onderhoud van een aantal mitrailisten.

Als men bedenkt, dat die commandant dan van 17 Feb. tot 15 Maart daarbij nog naast zijn vervolgoefeningen een 90 tal recruten kreeg te onderrichten, dan rijst toch de vraag of bij het doorvoeren van hervormingen van

organisatorischen aard gedurende de laatste jaren, den hervormers het beeld van den toestand, dien zij zouden scheppen, wel duidelijk voor oogen stond.

Natuurlijk nemen de troepen-commandanten bijzondere maatregelen, waardoor o.a. als het ware drie compagnieën ontstaan, maar ook zij kunnen van zulk onderrecht geen „onderwijs” maken.

Thans neem ik de draad van mijn betoog weer op.

Bij de IIe en IVe divisie gaat in mijn schemã de lichting 15 Juli, bij de Ie en IIIe divisie 15 Augustus met groot verlot.

De herhalingslichtingen kunnen nu ongeveer 10 Augustus, resp. 10 September worden opgeroepen.

De tijdruimten, waarin het grootste deel der officieren en onderofficieren met vacantie kunnen gaan, teekent zich hiermede voor u af.

Verlot gedurende de oefening der lichting en de herhalingsoefeningen kan nu op redelijken grond worden geweigerd.

Dit en de vervanging van de dure sergeanten-wachtcommandant door veel goedkoopere portiers, zal de continuïteit van het onderwijs zeer ten goede komen.

Het $\frac{1}{4}$ deel der lichting, waarbij geen kaderopleidingen en slechts infanteristen en mitrailleurs zijn ingedeeld, dat bij de IIe en IVe divisie op 15 Augustus, bij de beide andere divisies op 15 September wordt opgeroepen, vraagt zoo weinig kader en zoo geringe legeringsruimte, dat het geen bezwaar is, dat dit lichtingsdeel nog gedurende 14 dagen tegelijk met de herhalingsoefeningen onder de wapenen is.

Bij de IIe en IVe divisie ontstaat er zoo van 1 September tot 1 Februari, bij de twee overige divisies van 1 October tot 1 Maart, gelegenheid om het voortgezette onderwijs der beroeps-onderofficieren te verzorgen en om dit personeel cursussen aan bijzondere inrichtingen te doen volgen.

De eenheid van leiding, die van groot gewicht is, en het beëindigen van den ongewenschten toestand, die is ontstaan, doordat naast de compagnies-commandanten hoofden van opleidingen werken, wier personeel bij die compagnieën is ingedeeld, is te verkrijgen door herstel van de vier schoolcompagnieën per regiment.

Deze maatregel kost zoo goed als niets, behoeft zelfs in het geheel niets te kosten.

De administrateurs zijn er nog, de twee fouriers der opgeheven compagnieën zijn afgevloeid. Wil men deze niet weer aanvullen, dan neem men die fouriers uit de sergeanten.

Thans worden bij de regimenten reeds drie onderofficieren voor een deel aan den praktischen dienst onttrokken, omdat één fourier per compagnie naast de oorspronkelijke fouriersarbeid, de zorg voor het vele materiaal niet is op te dragen.

Van de vier compagnieën behooren er drie de opleiding van het dienstplichtig kader en de infanteristen te verzorgen.

De 4e compagnie wordt de specialisten-compagnie, waarbij ook het gespecialiseerde kader wordt opgeleid.

Iedere compagnie vormt een bataljon, — dienstplichtig kader en soldaten — van het oorlogsregiment en het gelijknamige bataljon van het reserve-regiment, als ik dit even zoo mag noemen.

De specialisten-compagnie vormt de mitrailleur- en mortieren-compagnieën en de verbindingsafdeelingen van die regimenten.

Is dit teveel gevraagd, welnu dan organiseere men drie schoolcompagnieën en bij ieder van deze deele men een gespecialiseerde opleiding in. De 4e Kapitein komt dan beschikbaar voor de bijzondere functies, waartoe o.a. ook te rekenen de voortgezette opleidingen van jonge luitenanten, beroeps-onderofficieren en reserve-officieren.

Ik besprak de vooroefeningen afzonderlijk maar daarom past het toch ook hier, waar ik de verbeteringen in de

regimentsscholen aan te brengen, in het licht stel, weer te wijzen op de noodzakelijkheid terstond de verkorting van vermindering van eersten oefeningstijd, die aan de voorgeoefenden wordt verleend, door te voeren zoolang opheffing nog niet mogelijk is.

Deze verkorting past zich terstond in mijn stelsel aan.

Oock de S. R. O. I. zal mijn organisatie van de oproeping der lichting kunnen opvangen.

Bij een der compagnieën worden de vaandrighs voor de IIe en IVe divisie opgeleid, bij de andere compagnie, die voor de Ie en IIIe divisie.

Bij de eerste compagnie (IIe en IVe divisie) komen de a.s. vaandrighs op 1 October onder de wapenen, bij de tweede compagnie op 1 November, bij de derde compagnie, — de specialisten — op 1 October en 1 November.

De voorgeoefenden komen drie maanden later, zoolang de tegenwoordige verkorting van dienstdienst nog gehandhaafd blijft.

Het oefendetachment komt 1 Februari resp. 1 Maart bij de school op, op dezelfde data alzoo waarop $\frac{3}{4}$ der lichting bij den troep wordt opgeroepen.

Er worden veertien dagen gewonnen voor de voorbereiding van de instructie door de leerlingen der S. R. O. I. aan de dienstplichtigen.

Ik wil de leerlingen bovendien 14 dagen langer aan de school laten, zoodat ze op 1 Augustus, resp. 1 September bij den troep aankomen. Deze veertien dagen kunnen worden benut voor het gebruikelijke verlof, dat den leerlingen na het examen wordt verleend, voor de studiereizen en bijzondere oefeningen.

De vier weken, die de voor vaandrig geslaagde leerlingen als sergeant in den troep doorbrengen, vervallen hierdoor.

Ik acht dit op zichzelf reeds een voordeel, doch bovendien worden daardoor tevens de vervolgoefeningen ontlast van personeel, dat tot sectie-commandant moet worden geoefend.

Als vaandrig nemen de leerlingen aan de herhalingsoefeningen deel. Dit is een logische aansluiting op het onder-

wijs, dat ze aan de school ontvingen. Immers daar maakten zij reeds de periode der vervolgoefeningen, zij het op eenigszins andere wijze en onder gunstiger omstandigheden dan bij den troep, mee.

Bij de vervolgoefeningen der regimenten kunnen nu meerdere reserve-officieren, die anders bij de herhalings-oefeningen zouden dienst doen, worden ingedeeld.

De uitstervende intermitterende opleiding kan bij doel-treffende organisatie van de studiereizen, de gelegenheid om het instructieve personeel van de school hun welverdiend verlof te geven, niet in den weg staan.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren.

Als ik de kernpunten van het laatste gedeelte van mijn betoog samenvat, dan kom ik tot deze conclusies:

A. ten aanzien van het vooroefeningsinstituut:

1°. Slechts die exameneischen mogen worden gesteld, waarvoor opleiding bij het instituut inderdaad mogelijk is.

Het aantal oefeningen kan dan tot 200 per jaar worden teruggebracht, daarentegen zal de vermindering van eerste-oefeningstijd op hoogstens twee maanden moeten worden bepaald.

2°. De kaderopleiding dient geheel te worden gereorganiseerd. Op één bepaalden datum in het jaar vangt het onderricht van deze klassen aan, de minimum sterkte dezer klassen bedraagt 12 leerlingen. De mogelijkheid tot verkrijging van het diploma voor dienstverkorting na 150 uren te hebben geoefend, wordt uitgeschakeld, het examen voor den korporaalsrang wordt ingesteld.

Bij verhuizing wordt de verbintenis van den kaderland-stormer verbroken, indien de gelegenheid tot opleiding in een gelijksoortige klasse in zijn nieuwe woonplaats niet aanwezig is.

De vermindering van dienstverkorting wordt beperkt.

3°. De vooroefeningen moeten bij de regimenten worden ondergebracht. Beroepskader dient met de instructie te worden belast.

B. ten aanzien van de opleiding van de infanterie in

het algemeen en de vorming er van bij de regimenten en S. R. O. I. in het bijzonder:

1°. Het vooroefeningsinstituut moet in de naaste toekomst worden opgeheven; terstond dienst een aanmerkelijke vermindering van de dienstverkorting te worden doorgevoerd.

2°. Het onderwijs bij de regimenten en S. R. O. I. behoort systematisch te worden opgebouwd.

Naast de ontwikkeling van methoden van onderricht is daarvoor noodzakelijk een einde te maken aan de versnipperde opkomst der lichting.

Een schema van de opkomst, zooals ik die schetste, voeg ik aan het verslag toe.

3°. De vredes-organisatie van het regiment moet worden gewijzigd.

Vier schoolcompagnieën — drie infanteriescholen en één specialistenschool — zijn noodig.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren,

Ik besluit thans mijne rede. Ik heb onomwonden de fouten, die de vorming van onze infanterie aankleven, opgesomd.

Ik heb daarbij de middelen, die ik acht binnen het bereik der mogelijkheden te liggen, in het licht gesteld.

Wie betere, sneller tot het doel leidende wegen dan ik aangaf kent, hij wijze deze aan.

Vul mijn voordracht aan. Er is nog zooveel meer te zeggen. Beëritiseer haar, zoo ge het nuttig acht, maar leg U niet neer bij den toestand zooals ze thans is, met een „het geeft toch niets”.

Wat heden onmogelijk schijnt, voltrekt zich morgen.

Strijd is het leven. Strijd is het karakteristieke kenmerk, juist van ons beroep.

Als wij allen tezamen hardnekkig vechten voor de verheffing van onze infanterie, zullen wij overwinnen.

STELLINGEN EN CONCLUSIES.

I. De oefening van de infanterie moet worden opgevoerd.

II. De resultaten van de opleidingen bij het vooroefeningsinstituut — daaronder begrepen de kaderopleiding — kunnen in het algemeen niet anders dan onvoldoende zijn.

III. Het vooroefenings-instituut staat de vorming van een voldoende geoefende infanterie in den weg.

IV. De versnipperde oproeping van de lichte verstoort de noodzakelijke regelmaat en rust in het onderwijs bij de regimenten, belemmert de vorming van de jonge luitenants tot goede troepenofficieren en maakt een systematische voortgezette opleiding der beroepsonderofficieren zeer bezwaarlijk.

De huidige concentratie van de opleidingen levert geringe voordeelen op, doch brengt aan het onderwijs zooveel nadeel toe, dat daarin de oplossing niet moet worden gezocht.

V. Het dienstplichtig kader behoort uit het geheele land te worden gerecruteerd naar dezelfde beginselen, die richtsnoer zijn voor de aanwijzing van de adspirant reserve officieren. Aan den graad van ontwikkeling dienen hogere eischen te worden gesteld.

Om een goede krijgstuuchtelijke vorming van dit kader te verzekeren en het rendement van de oefeningen er van in- en met den troep tot het hoogste op te voeren, moet de leiding van de kaderadspiranten en van de dienstplichtigen in één hand worden gelegd.

Het onderwijs aan de dienstplichtigen moet systematisch worden opgebouwd.

VI. Den reserve-officieren en vaandrigen moet meer gelegenheid worden geboden om met troepen te oefenen. Zij behoeven daarbij een tactvolle leiding van beroepsofficieren, die steunt op wederzijdsche waardeering en sympathie.

Conclusies, in verkorten vorm.

A. Ten aanzien van het vooroefenings-Instituut:

1o. Slechts die exameneischen mogen worden gesteld, waarvoor opleiding bij het instituut inderdaad mogelijk is. Het aantal oefeningen kan dan tot 200 per jaar worden teruggebracht, daarentegen zal de vermindering van eerste oefeningstijd op ten hoogste twee maanden moeten worden bepaald.

2o. De kaderopleiding dient geheel te worden gereorganiseerd.

3o. De vooroefeningen moeten bij de regimenten worden ondergebracht. Beroepskader dient met de instructie te worden belast.

B. Ten aanzien van de opleiding van de infanterie in het algemeen en de vorming er van bij de regimenten en S. R. O. I. in het bijzonder:

1o. Het vooroefeningsinstituut moet in de naaste toekomst worden opgeheven; terstond dient een aanmerkelijke vermindering van de dienstverkorting te worden doorgevoerd.

2o. Het onderwijs bij de regimenten en S. R. O. I. behoort systematisch te worden opgebouwd.

Naast de ontwikkeling van methoden van onderricht is daarvoor noodzakelijk een einde te maken aan de versnipperde opkomst der lichte.

3o. De vredesorganisatie van het regiment moet worden gewijzigd.

Vier schoolcompagnieën — drie infanteriescholen en één specialistenschool — zijn noodig.

DE VOORZITTER. Er hebben zich vier debaters opgegeven. Ik behoeft de Heeren niet aan een bepaalden tijd te binden, doch gelet op het vergevorderd uur, meen ik de Heeren toch wel te mogen verzoeken, eenige korthed te willen betrachten.

Het woord is aan den kolonel DONK.

Kolonel DONK.

Mijnheer de Voorzitter! Gaarne begin ik met mijn waardeering te uiten voor de degelijke en interessante voordracht van inl., die ik met groote belangstelling en ten deele ook met groote instemming heb gevolgd.

Op een aantal punten verschil ik met hem van meening, waarvan ik hier slechts enkele zal kunnen bespreken.

In de eerste plaats is er m.i. een tegenstelling tusschen de verlangens van inl. ten aanzien van de vóóroefeningen; hij wil die nl. verbeteren en opheffen. Ik meen, dat daaruit een onderschatting blijkt van de groote moeilijkheden, die aan ieder dezer veranderingen in den weg staan. Inl. loopt a.h.w. aldus achter twee hazen en vermindert daardoor zijn kans om er ook maar één te vangen.

Gaat het b.v. aan, om 'maar iets te noemen, om eerst het beroepskader zeer aanzienlijk uit te breiden ten einde de instructie bij de V. O. aan dat kader te kunnen opdragen, om dan vervolgens het heele instituut op te heffen en dus met een groot overcompleet te blijven zitten?

Dit is m.i. niet uitvoerbaar.

Om iets te verkrijgen zal men zich moeten concentreren op het bereikbare. *Ik voor mij meen, dat, zoolang er geen belangrijke voordeelen tegenover kunnen worden aangeboden, thans zeker niet meer te bereiken is dan eenige beperking in de dienstitjdverkorting.* Dat is niet alleen zeer gewenscht, maar daarmee zou ook al een zeer belangrijke verbetering verkregen zijn.

Inmiddels kan reeds veel zonder wetswijziging gedaan worden om de nadeelen te beperken.

Vooreerst is het m.i. mogelijk en zeker noodig om aanstonds de eischen van vóórgeoeffendheid voor a.s. kader te verzwaren. Het kader moet in zijn geheel dienstitjd sneller vooruit dan de manschappen. Het is dus billijk, rationeel en noodig, dat voor hen de dienstverkorting alleen te verkrijgen is door een grootere mate van voorbereiding.

Voorts kan en moet m.i. alle militaire propaganda voor de vóóroefeningen onverwijld gestaakt worden. De vóór-

oefeningen bestaan om tegemoet te komen aan de wenschen van goedwillende landgenooten ,wier steun onmisbaar is voor de instandhouding der weermacht.

Het toegeven aan dat verlangen kan men toejuichen of betreuren; maar buiten allen twijfel is het m.i., dat het legerbestuur in billijkheid *nooit* verder behoeft te gaan, dan het *geven van gelegenheid* om van het voorrecht gebruik te maken. Niemand verlangt of behoort te verlangen, dat het legerbestuur bovendien het voorrecht aan de dienstplichtigen zal *opdringen*, door het instructie-personeel a. h. w. den boer te doen opgaan om te „leuren” met militaire vóóroefeningen.

Ik weet natuurlijk wel, dat deze propaganda gevoerd wordt, omdat er anders op vele plaatsen geen klassen gevormd kunnen worden.

Maar het gaat m.i. toch niet aan, om, ter wille van die klassen, de vóóroefeningen aan de bevolking *op te dringen* en de instructeurs zelfs op die wijze afhankelijk te maken van den goeden wil van een groot deel der leerlingen.

Aan den anderen kant mag in billijkheid ook van de leerlingen niet gevorderd worden, dat zij voor het bezoeken van het vóórondericht grootere reizen gaan maken dan thans noodig is.

Er zijn dus tegenstrijdige belangen: eenerzijds het voordeel der klassen, anderzijds het bezwaar van de propaganda.

Dit conflict is alleen behoorlijk op te lossen door den klasse-eisch te laten vallen.

De dienstplichtige moet in de gelegenheid zijn om vóórondericht te ontvangen, zelfs als hij de eenige in zijn rayon is, die het verlangt. Dan geve men hem desnoods liever priaatlessen, dan te pogen een klasse voor hem in het leven te roepen, door te laten „soebatten” bij anderen of ze zoo goed willen zijn om ook bij het vóórondericht te komen.

Ziet men, waar noodig, af van het formeeren van klassen, dan zullen enkele vakken niet practisch onderwezen kunnen worden, b.v. „de groep”.

Overwegend nadeel zie ik daar niet in; werkelijke be-

teekenis heeft het onderwijs daarin aan een kleine klasse bij het vóóronderricht toch weinig of niet.

In ieder geval kan dit met liefde geofferd worden tegenover het zeer belangrijke voordeel, dat dan de propaganda kan vervallen.

Ook met de door inl. gewenschte veranderingen bij de vóórroefeningen zelf stem ik niet geheel in. Ik zie niet in, dat het nuttig zou zijn de leiding te decentraliseeren en te verdcelen over de regimenten. Was de leiding inderdaad gedecentraliseerd, dan zouden er dadelijk stemmen opgaan om... centralisatie te eischen.

Evenmin acht ik het juist om de instructie bij de vóórroefeningen aan beroepskader over te dragen. Het beroepskader, dat over het land moet worden verspreid, verliest dan zijn goede kwaliteiten. Detacheeringen bij het stamregiment zullen daartegen weinig baten — glet op de groote aantallen bij te werken kader, op de behoeften aan hun diensten bij het vóóronderricht en aan verlof. Het zou bovendien een zeer kostbaar systeem vormen en een hindernis voor de afschaffing, die inl. wenscht. Het kader zelf zou voorts steen en been klagen over den eisch om alle avonden buiten het gezin door te brengen. En... de hulp van verlofskader zou al spoedig weer op het tapijt komen. Beter lijkt het mij dan ook om niet naar deze herhaling van het gebeurde te streven, maar de noodige eischen te stellen aan het verlofskader, dat zich aanmeldt voor deze taak, en dat kader z.n. een extra-opleiding te geven.

Afgescheiden van het voorgaande, ligt een groot nadeel van de vóórroefeningen en zekere niet het geringste *buiten de vóórroefeningen zelf*. Dat nadeel is: de aanpassing van de opleiding in het leger aan het resultaat der vóórroefeningen.

Dit is een zeer groot nadeel, misschien wel het grootste. Maar het kan dadelijk verbeterd worden.

De oorzaak is de doorenmenging van wèl- en niet vóórgeoeffenden. Immers om die doorenmenging mogelijk te maken, moet men de legeropleiding in de eerste vier maan-

den rennen, tencinde niet, of althans niet te veel vóór te komen bij de vóórgeoeffenden.

Daarentegen worden de vóórgeoeffenden weer geremd, als zij onder de wapenen komen.

De inl. heeft nl. wel veel kwaad van de vóóroefeningen gesproken, maar er kunnen m.i. ook voordeelen zijn, die bij hem gehéél buiten beschouwing bleven: b.v. de vrijwilligheid, de wil om wat te bereiken, het meerdere intellect, e.d.

Deze voordeelen zouden kunnen bewerken, dat de vóórgeoeffenden in het leger vlugger vooruit zouden kunnen gaan dan de niet-vóórgeoeffenden. Dit wordt dan door de vermenging echter grondig belet, zoodat er van de uitwerking van genoemde voordeelen niets terecht kan komen.

Het gevolg van de vermenging is dus al dadelijk, dat geen van beide groepen volledig tot haar recht kan komen.

Maar nog veel bedenkelijker is, dat van den beschikbaren tijd in het leger een te groot gedeelte aan de individueele oefeningen besteed wordt.

Met groote instemming heb ik inl.'s meening daarover gehoord.

In de eerste vier maanden komt de legeropleiding niet verder dan de groep. Dat is naar verhouding veel te weinig. Vooral omdat de groep eerst goed kan worden onderwezen in de sectie, de sectie in de compagnie. Thaus moet in de vervolgoefeningen met het onderricht in de sectie en compagnie, d.i. met het voornaamste deel van de gevechtsopleiding, nog begonnen worden.

In die periode der vervolgoefeningen druischen echter zooveel eischen tegen elkaar in, dat een regelmatige gevechtsopleiding dan geen vaste plaats kan vinden.

In dat opzicht staan wij vèr achter bij Frankrijk en België:

België trekt er zes weken extra voor uit en Frankrijk komt in de eerste vier maanden verder dan wij.

Generaal BARBEYRAC DE ST. MAURICE b.v. heeft in de Revue d'Infanterie beschreven, hoe hij vier à vijf jaren lang de volledige opleiding heeft verzorgd in een bataljon op

oorlogssterkte en deze in de eerste vier maanden zelfs grootendeels voltooide!

Met genoegen en instemming hoorde ik dan ook inl. betoogen, dat wij z.i. in de eerste vier maanden niet ver genoeg komen.

Hij stelt dit echter alleen op rekening van de vóóroefeningen en meent dat nadeel dus ook niet te kunnen opheffen, zoolang de vóóroefeningen met den aftrek van 4 maanden blijven bestaan.

Maar m.i. kan dit nadeel wel degelijk, ja reeds morgen aan den dag voor de niet-vóórgeoeffenden geheel opgeheven, voor de vóórgeoeffenden eenigermate verminderd worden en wel door beide categorieën afzonderlijk te laten oefenen.

Doet men dat, dan is het ook mogelijk, dat overtuigend aan den dag komt, hoezeer een beperking van den aftrek voor de vóórgeoeffenden onmisbaar is.

Want thans is — en dat is een bijkomstig nadeel van de vermenging — een zuiver oordeel over de eindresultaten bij beide soorten geheel uitgesloten.

Dientengevolge kunnen de voorstanders van de vóóroefeningen thans opponeeren: „Wat praat ge toch? de vóórgeoeffenden voldoen aan het door het legerbestuur vastgestelde examen; de troep komt in het leger in de eerste vier maanden ook niet verder. En die troep wordt niet eens aan de gevolgen van niet slagen voor het examen onderworpen! Hoe kunt ge bovendien over het eindresultaat, d.i. bij het vertrek met groot verlof, oordeelen? Dan zijn de „bokken” niet meer van de „schapen” te onderscheiden!”

Om die nadeelen te ontgaan en een zuiver oordeel mogelijk te maken is er geen ander middel dan voor de wel- en niet-vóórgeoeffenden de opleiding *afzonderlijk* te voltooien.

Dit is ook het eenige middel om aan de versnippering in de opkomst, waarover inl. terecht klaagde, een eind te maken. De moeilijkheid is echter niet de versnipperde opkomst op zich zelf. De moeilijkheid is, dat de versnippering bij éénzelfde compagnie moet worden opgevangen. Vereenigt men de vóórgeoeffenden afzonderlijk in één ploeg

of in één compagnie, dan heeft men er bij de andere niet de minste last van.

Inl. wil, zoolang de vóór-oefeningen bestaan ook de vermenging van wèl- en niet-vóór-geoefenden handhaven. Hij wil dat om voldoende oefensterkten te krijgen.

Met dat doel stem ik in. Maar hij gebruikt daartoe m.i. geheel verkeerde middelen. Hij handhaaft n.l. aldus niet alleen de versnippering in de opkomst, maar breidt bovendien de versnippering over de onderdeelen uit, n.l. door de vermeerdering van het aantal vredescompagnieën per Regiment. M.a.w. hij beperkt niet versnippering, maar vergroot die zelfs nog. Het spreekt m.i. van zelf dat men dan geen goed resultaat verkrijgt.

In plaats van uitbreiding van het aantal onderdeelen, is concentratie van de opleiding noodig, dringend noodig.

Inl. heeft over centralisatie van opleidingen nog al kwaad gesproken. M.i. zonder voldoende grond. Want het *kwaad zit niet in de bestaande centralisatie zelf, maar in de onderbreking van de centralisatie:*

Handhaaf eenvoudig die centralisatie van het begin tot het eind, en alle door inl. geschetste nadelen zijn in eens verdwenen!

Er zijn integendeel dwingende redenen voor verdere concentratie van de opleidingen. *Want vooreerst verblindt de tegenwoordige versnippering der opleiding in tijd en in plaats beroepskader en bemoeilijkt zij de voortgezette opleiding van het beroepskader.*

Daarin ligt de oorzaak van kadergebrek en zware dienstbelasting, ondanks de groote kadersterkte.

Maar bovendien is die versnippering oorzaak, dat thans niet alleen, zooals ik hiervoren opmerkte, de noodige tijd voor de eigenlijke gevechtsopleiding ontbreekt — maar ook de oefengelegenheid, t.w. de compagnie op oorlogssterkte! Om een groep op te leiden heeft men een sectie, en om een sectie op te leiden een compagnie. Immers de groep moet leeren samenwerken met andere groepen, de sectie met sectiën. Hoe wil men dat beoefenen als er geen „echte” compagnieën zijn?

Daarom moet de opleiding geschieden in oorlogsterke compagnieën, geëncadreerd met het eigen verlofskader.

Bij dat laatste desideratum ontmoet ik, naar ik meen, den inl. althans in zoover, dat ook hij het kader in en met de compagnie wil doen opleiden. M.i. is het noodig, om na de vóór-opleiding het verlofskader met een of twee instructeurs van de kaderopleiding in de compagnie te doen overgaan, ongeveer op de wijze als, naar ik meen, ook inl. wenscht.

Door de door mij bedoelde indeeling van de lichterij in oorlogsterke compagnieën komt ook het vereischte verband en het saamhoorigheidsgevoel tot stand.

Dat verband en saamhoorigheidsgevoel zijn n.l. in de eerste plaats noodig voor de oorlogscampagnieën. Daarom moet men die kwaliteiten bij de opleiding tot stand brengen *in de compagnie*.

Het verband in het vredesregiment, dat inl. verlangt, is daartegenover van luttele beteekenis. Het beroepskader van het vredesregiment immers verstuipt bij mobilisatie naar alle kanten, en is trouwens in de vijftien jaar, waarin de oorlogsformatie tot stand komt, al meermalen vervangen.

Het oorlogsregiment is bovendien als zoodanig in vredes-tijd nooit bijeen en bij mobilisatie wordt het toch altijd samengesteld uit officieren en onderdeelen, die elkaar niet of nauwelijks kennen.

Als dan ook de reserve-officieren zich *thans* hechten aan het vredesregiment geschiedt dat alleen, omdat er voor hen niet anders is om zich aan te hechten, en heeft dat voor het verband in oorlogstijd maar weinig te beteekenen.

Veel meer bereikt men door de compagnie op oorlogsterkte te oefenen en haar in de organisatie in haar geheel op te nemen, zoodat zij aldus bij herhalingsoefeningen en mobilisatie terugkeert.

Op die manier komt het verband, waar het noodig is en waar het bewaard kan blijven.

. Dat men ook elders niet blind voor die voordeelen is, blijkt o.m. uit het feit, dat tegenwoordig in België in vredes-tijd bij de infanterie geheel geëncadreeerde „pelotons” worden opgeleid, die *aldus bij herhalingsoefeningen en bij mobilisatie terugkeeren.*

. Dat is hetzelfde beginsel. Maar het is nog beter het met compagnieën toe te passen, omdat de compagnie de eenheid is, waar het verband het meest noodig is.

De inl. meende ten onrechte, dat de sterkte der lichting niet toelaat om zulke compagnieën te vormen. Dat is waar... voor zijn stelsel, omdat hij het aantal vredes-compagniën zelfs nog wil uitbreiden.

Maar dat moet men m.i. dan ook zeker niet doen.

Integendeel moet m.i. de opleiding geconcentreerd worden bij de brigade. Daar moet de lichting worden verdeeld in zooveel oorlogssterke compagnieën en verbindingsafdeelingen, als de sterkte toelaat, waarbij de indeeling in soorten (infanteristen, mitrailleurs, enz.) natuurlijk geregeld wordt naar de oorlogsbehoefte. Het is dan mogelijk in iedere ploeg een bataljon (op één compagnie infanteristen na) te vormen, waardoor de opleiding van de compagnieën van elke ploeg in alle opzichten tot haar recht kan komen en ook oefeningen in grooter verband gehouden kunnen worden onder de juiste verhoudingen.

. Hieruit blijkt ook de onjuistheid van de meening van inl. als zou de vermenging van wel- en niet-vóórgeoeffenden onmisbaar zijn voor het verkrijgen van voldoende oefensterkten. Ook dat is waar... in zijn stelsel met zijn vele vredes-compagnieën. Maar hierin ligt dan ook weer een der redenen om het aantal dier compagnieën te beperken en vooral niet uit te breiden.

Men behoeft niet te vreezen dat bij de brigadesgewijze concentratie der opleiding, het aantal R.C. bij de brigade moet verminderen! Er is bij een brigade ook dan nog zeer belangrijk werk te verrichten voor 3 Luitenant-Kolonels (zeker niet minder belangrijk werk dan thans aan hen is opgedragen).

Dit kan, b.v. door de volgende verdeling van arbeid:

- a. opleiding van den troep;
- b. voortgezette opleiding beroepspersoneel en mobilisatie;
- c. voortgezette opleiding verlofspersoneel.

Door onderling rouleeren dezer Luitenant-Kolonels kan verkregen worden, dat ieder op zijn beurt compagnieën doet opleiden, die voor zijn eigen oorlogsregiment bestemd zijn, zoodat ook het regimentsverband aldus niet behoeft verloren te gaan.

Tegen het vormen van oorlogssterke compagnieën worden door sommigen bezwaren gemaakt, omdat de sterkte voor vreedstijd te groot zou zijn en de commandant zijn leerlingen niet zou leeren kennen. M.i. moeten die bezwaren niet van den maatregel weerhouden.

Immers in oorlogstijd en bij mobilisatie (ook als er geen oorlog komt, als van '14—'18) moet zulk een compagnie door een reserve-kapitein worden gecommandeerd — nog wel zonder steun van beroepskader.

In Frankrijk werden onder Général BARBEYRAC DE ST. MAURICE jarenlang ook oorlogssterke compagnieën opgeleid met gunstig resultaat.

En in ons land zijn er ook thans dergelijke sterke compagnieën bij de zomerploeg. De commandant moet deze compagnie commandeeren en beheeren, maar zijn leerlingen gaan ten deele elders ter schole *Aldus heeft men thans wel de gevreesde moeilijkheden te overwinnen; maar... zonder de voordeelen!*

Tenslotte is veel van hetgeen inl. omtrent de kaderopleiding opmerkte — zoor zoover ik hem daarbij heb kunnen volgen — mij sympathiek. Veel meer dan thans moet m.i. het verlofskader bij de instructie worden betrokken.

Ook het vóórgeoeffend kader moet dadelijk in de compagnie, om in en met de compagnie gevormd te worden. Het is m.i. bepaald onraadzaam om verlofskader te benoemen, dat in het geheel geen deel heeft gehad aan de instructie.

Samenvattende meen ik daarom te mogen raden:

A. t.a. van het vooroefeningsinstituut om:

1o. *de militaire propaganda te slaken; daartegenover dan ook geen eischen omtrent de klasse-sterkte te stellen en de eischen voor het vóóroefeningsbrevet dienovereenkomstig te herzien;*

2o. *de eischen van vóórgeoeffendheid voor a.s. kader tot grootere hoogte op te voeren;*

3o. *te streven naar zoodanige beperking der dienstverkorting voor de vóórgeoeffenden, dat na hun opkomst voldoende ruimte komt voor hunne gevechtsopleiding, als bedoeld onder B. 3.*

B. t.a. van de opleidingen in het leger, om:

1o. *de voortgezette opleiding van wel- en niet-vóórgeoeffenden te doen plaats hebben in afzonderlijke compagnieën;*

2o. *de opleiding brigadegewijze te concentreeren in oorlogssterke compagnieën;*

3o. *de opleiding voor de niet-vóórgeoeffenden in de eerste vier maanden zoo te versnellen, dat ruimte verkregen wordt voor de gevechtsopleiding minstens tot in de sectie;*

4o. *al het verlofskader na de vóóropleiding zoo spoedig mogelijk in de compagnie c.s. te brengen, het in en met de compagnie op te leiden (met toevoeging van enkele eigen instructeurs van de kaderopleiding) en het zoo lang en zooveel mogelijk te betrekken bij de instructie. 1)*

Kapitein T. J. LAGERWERFF.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren. Op 12 April 1929 heb ik in deze vereeniging, bij het debat op de voordracht van den Kapitein van den Generalen Staf VAN ALPHEN, gezien den korten tijd, waarover een debater kan beschikken, mij o.m. moeten bepalen tot het slaken van een noodkreet

1) Ik hoop in de gelegenheid te zijn deze denkbeelden binnenkort meer uitvoerig in een tijdschrift te kunnen uitwerken.

over den droeven toestand onzer infanterie, toen bleek, dat de inleider den bestaanden vredestoestand vrijwel geheel aanvaardde, om daarop den uitbouw van de oorlogsencadreering te grondvesten. Met grafieken bewees ik den onhoudbaren toestand.

Het antwoord daarop van den inleider was toen, dat ik mij te veel blind staarde op de vredesorganisatie en daardoor niet het gestelde doel zag de: oorlogsorganisatie.

Alsof de vredesorganisatie niet *het* fundament is der oorlogsorganisatie en de geoefendheid der infanterie in vredestijd niet *de* basis harer gevechtswaarde in oorlogstijd!

Hedenavond hebben we nu door den kapitein VELDMEYER, wien ik dank breng voor het mij vooraf ter inzage geven van zijn voordracht, een duidelijk, wel zeer schril beeld zien geven van den vrijwel wanhopigen toestand onzer infanterie. Onnacedoogend hecft hij het masker, dat sommigen haar nog voor trachten te houden, neergehaald en thans zou ik den kapitein VAN ALPHEN e.s. willen vragen: wenscht gij nog uit te bouwen op dezen basis met het oog op Uwe oorlogsencadreering of moet er eerst een grondige verbetering gebracht worden in de bestaande toestanden? Durft ge nog aanmerkelijk zwaarder lasten te vragen voor het dienstplichtig kader, dat U voor de encadreering der oorlogsorganisatie wenschte, zoolang de toestanden bij het wapen zijn, als door den inleider geschetst?

Het zij mij vergund hulde te brengen aan den inleider van dezen avond voor de wijze, waarop hij de toestanden bij onze infanterie in het scherpste licht heeft gesteld.

Het Nederlandsche officiers- en onderofficierskorps is gewend stil en plichtgetrouw zijn taak te vervullen en zoo kunnen we dankbaar constateeren, dat het ook thans nog steeds op bewonderenswaardige wijze tracht: to make the best of it. Het doet mij denken aan de woorden van Veldmaarschalk VON HINDENBURG: „in de leerschool van het oude leger heb ik geleerd mijn plicht te doen”; hiermede tevens een karwatstriem toedienende aan hen, die hun plicht verzaken.

Maar M. d. V. met dat al *moet* er verbetering komen. Ik zeg met voorbedachte rade *moet*, omdat het onduelbaar is te denken, dat zelfs een Nederlandsche Volksvertegenwoordiging er voor te vinden is, een toestand te bestendigen, die haar thans toch wel zeer duidelijk is afgeschilderd, terwijl zij het is, die jaarlijks 19500 jonge mannen van hunne haardsteden oproept om *hun* plicht tegenover het land te doen.

Door den inleider zijn verschillende verbeteringen voorgesteld en hoezeer ik ten opzichte van eenige dier voorstellen niet geheel een zelfde opinie ben toegedaan, meen ik toch, om de kracht van het betoog niet aan te tasten, daarop niet te moeten ingaan. De basis van het stelsel laat hij onaangetast en door verbetering van de uitvoeringsbepalingen tracht hij tot een beteren toestand te komen. Werden zijn voorstellen in groote lijn althans aangenomen, dan zou inderdaad een einde aan veel onhoudbaars worden gemaakt.

Is echter de basis wel deugdelyk en is deze voor volk en leger de meest gunstige? Om dezen vraag te beantwoorden, moeten we ons afvragen, wat het resultaat kan zijn bij 5½ maandsehe oefentijd en 2 korte herhalingsoefeningen en een kaderplicht van 9½ maand?

Beantwoordt het leger dan aan de haar te stellen eischen?

1o. van één der waarborgen te vormen voor onze onafhankelijkheid en ons voortbestaan als zelfstandige natie?

2o. dat het de mannen, die het vormt onder de voorhen meest gunstige voorwaarden de gevaren in een eventuelen oorlog doet tegemoet treden; en

3o. geeft het als leerschool voor trouwe plichtsbetrachting, orde en netheid, erkenning van en onderwerping aan gezag, offervaardigheid, kameruadschap, het aankweken van lichamelijke ontwikkeling en uithoudingsvermogen het rendement, dat men ervan in het belang van het geheele volk als zoodanig en ieder dienstplichtige persoonlijk verlangen moet?

Zooals de toestanden thans zijn, de geachte inleider heeft het reeds met klem betoogd, zeer zeker niet.

Verbeterd men nu binnen het bestaande stelsel het systeem, dan doet men zeker eenige zeer groote passen in de goede richting, doch *ik* vermag niet in te zien, dat men dan zoo volledig als mogelijk aan al de hierboven genoemde eischen voldoet, die men redelijker wijze mag stellen, gezien de offers, die men er voor brengt. De tijd van 5½ maand is te kort en als gevolg daarvan kunnen o.m. ook de herhalingsoefeningen geen bevredigend verloop nemen.

Nu ligt het bovendien in onzen volksaard om de herhalingsoefeningen te voelen, als een van de grootste bezwaren van den dienstplicht. We kennen allen de herhaalde aanvallen daarop en de duizenderlei individueele pogingen der dienstplichtigen om zich daaraan te onttrekken. *Zéker* de laatste jaren, na de aller ongunstigste voorwaarden, waaronder de eerste opkomst onder de wapenen, heeft plaats gehad, is het rendement der herhalingsoefeningen totaal onbevredigend. Hadde wij bij de eerste oefening een goed gedisciplineerde goed geoefende infanterie kunnen afleveren, het resultaat der herhalingsoefeningen zou heel anders zijn geweest.

Men moet dus beginnen met de infanterie bij haar eerste oefening, zoolang onder de wapenen te houden, dat zij voldoende aan de door mij hiervoren genoemde eischen, met groot verlot kan worden gezonden.

Ik zie het vraagstuk aldus: een reeds in eerste opleiding totaal onvoldoende geoefende infanterie wordt niet gered door een tweetal zeer korte, met zeer onbevredigend resultaat vervulde herhalingsoefeningen, doch voor een goed gevormde infanterie zijn de herhalingsoefeningen een groote bate.

Hebben de Zwitsers met hun groote liefde voor land en volk, diep overtuigd van de noodzakelijkheid van een leger en met groote toewijding hiervoor beziel, voldoende aan een zeer korten dienstdag en meerdere herhalingsoefeningen, die ze allen met de vurigste overgave van hun geheele persoon volbrengen, militair als ze van nature zijn, hier *moet* men bij ons volk de oplossing op *geheel* andere wijze zoeken, wil men niet bedrogen uitkomen.

Men moet er rekening mede houden, dat men hier in de Volksvertegenwoordiging, zelfs tegen het belang van land en volk als geheel, doch speculeerende op de gunst der burgers elk afzonderlijk of als partij, de dienstplicht zooveel mogelijk tracht te verlichten. Met dezen karaktertrek voor oogen, kom ik even tot het werpen van een blik op de Legerevolutie in den loop der tijden en constateer dan van 1861 tot 1901 een eerste oefentijd voor de infanterie van 12 maanden. Dan krijgen we in 1901 het aftreden van minister Eland, omdat de eerste oefentijd bij amendement van 12 maanden tot 8½ maand werd teruggebracht. Minister Sabron bracht de opkomst in twee ploegen, die echter herroepen werd, omdat de oefenings-eenheden te gering van sterkte werden om een goede opleiding te verzekeren. Niettegenstaande het advies van den Raad van Defensie in 1912 om de eerste oefentijd op 12 maanden terug te brengen, bleef bij de dienstplichtwet Colijn de eerste oefentijd op 8½ maand bepaald. Wel werden toen de 4 maanders afgeschaft en het voorbereidend militair onderricht, omdat de resultaten hiervan ten eenenmale onvoldoende waren.

In '18 bracht minister ALTING VON GEUSAU in zijn voorstel van wet den eersten oefentijd op 6 maanden en in '21 Minister VAN DIJK op 5½ maand.

We kunnen uit dezen gang van zaken concludereen.

1e. dat in 1901 en 1912 tegen onverdacht deskundige adviezen in, de eerste oefentijd van 12 maanden werd losgelaten.

2e. dat voorbereidend militair onderricht met de daarbij opgeleide 4 maanders over boord werden geworpen, wegens totaal onvoldoende resultaten.

3e. dat in de beruchte jaren '18 en '21 het legerbelang en daarmee het landsbelang werd geofferd aan partij-politieke intriges.

En thans hebben we weer een vooroefeningsinstituut, alias voorbereidend militair onderricht, doch nu met 5½ maandschen oefentijd. *Het reeds lang veroordeelde instituut*

en de door de meest onverdacht deskundige adviezen veroordeelde kortere oefentijd!!

En dat in een tijd, dat de opleiding zoo oneindig veel meer omvattend is geworden, dan in den tijd van Minister ELAND in 1901, die toen reeds een korteren oefentijd dan 12 maanden, meende niet met zijn verantwoordelijkheid te kunnen dekken, evenmin als de Raad van Defensie in 1912.

M. d. V. Hoezeer toejuichende de voorstellen van den geachten inleider ter verbetering van het bestaande stelsel, zult U zich kunnen voorstellen, dat ik meende op dezen avond, dat we open kaart spelen ten opzichte van de gevechtswaarde onzer infanterie niet te mogen zwijgen, waar zijn voorstellen voor mij niet een zoo groot mogelijke verbetering beteekenden, zonder overmatig hooge militaire lasten aan het volk op te leggen.

Wie mijn betoog met aandacht gevolgd heeft, zal al begrijpen, welk advies ik hedenavond moet doen hooren, terwijl, zooals ik zal toelichten, ik nog optimist genoeg ben om kans op inwilliging niet uitgesloten te achten, als het verantwoordelijkheidsgevoel der betrokken autoriteiten aan het spreken wordt gebracht.

Een eerste oefentijd van 12 maanden voor gewone en kaderdienstplichtigen.

Opkomst der dienstplichtigen in één ploeg, der kaderdienstplichtigen in twee ploegen.

Afschaffing van het vooroefeningsinstituut.

Desnoods... opoffering van één of beide herhalingsoefeningen.

Thans de verdediging.

De eerste oefeningstijd is voor de betrokkenen zèlf, en, uit economisch oogpunt, de minst drukkende. Ongehuwd, nog niet gevestigd, kunnen zij, even als voorheen, het best in die levensperiode hun dienstplicht volbrengen.

Voor de kaderdienstplichtigen bedraagt de vermeerdering slechts 2½ maand, wat niet overwegend kan zijn. Voor de gewone dienstplichtigen was en is de verlenging tot 12 maanden, tegen welk voordeel één of beide herhalingsoefeningen

zelfs eventueel zouden moeten worden opgeofferd, evenmin n.m.m. zoodanig bezwarend, dat daarvoor het lands- en legerbelang zou moeten wijken.

De herhalingsoefeningen zou ik noode offeren, doch kan alleen op die wijze een n.m.m. noodzakelijke verlenging van eersten oefentijd worden verkregen, dan acht ik dit verre te verkiezen boven den korten oefentijd met twee korte herhalingsoefeningen.

Vrees om in ruil voor een langere eerste oefening de herhalingsoefeningen te offeren, omdat men dan toch later aan de eerste oefening zou gaan tornen, behoeft n.m.m. niet te bestaan, omdat, doet men dit, men onmiddellijk daartegenover den eisch tot weder invoering der herhalingsoefeningen kan stellen: een stevige stok achter de deur. Bovendien, als men een zwak regeerder heeft, neemt men hem te zijner tijd allereerst de herhalingsoefeningen af en zitten we dan met een onmogelijk korten oefentijd zonder herhalingsoefeningen. Een zwak regeerder legt steeds het loodje.

Opkomst der kaderdienstplichtigen in twee ploegen, die, als de lichting in haar geheel begin Maart zou opkomen, op 1 Maart en 1 September zou moeten geschieden. De oefentijd zou in twee perioden moeten worden verdeeld, de eerste aan een kaderschool, waar alleen officieren als instructeur zouden moeten optreden, de tweede periode als instructeur en aanvoerder bij den troep.

Op deze wijze zou de encadreering, zoowel in vredes- als oorlogstijd, voldoende worden verzekerd.

De kaderdienstplichtigen, meest studeerende jongelui, zou ik vrijheid willen geven het jaar van opkomst onder de wapenen zelf te bepalen in verband met hunne studiebelangen, binnen de eerste zes jaren, nadat zij dienstplichtig worden. Hiermede zou een groot economisch en particulier belang zijn gediend en een legerbelang, want elk jaar ouder in leeftijd in deze zes jaren van het a.s. kaderlid is winst, wegens vermeerderde geschiktheid tot het uitoefenen van gezag.

Natuurlijk moeten bij opkomst der lichting in haar geheel
1929/1930. VI.

bij de regimenten de drie schoolcompagniën en de specialistentcompagnie hersteld worden, wat, zooals de inleider reeds heeft aangetoond, noch personeelsuitbreiding, noch kosten zou medebrengen.

Voor het politieke instituut der vooroefeningen, reeds in 1912 door de politieke heeren in den vorm van militair onderricht, als ondeugdelijk erkend en om hals gebracht en door de deskundigen als noodlottig beschouwd, zou in dit stelsel geen plaats zijn.

Thans het verband weder opnemende met de voordracht van den Kapitein VELDMEYER kom ik tot de volgende slotsom :

I. Herstel van een eerste oefeningstijd van 12 maanden met behoud der twee herhalingsoefeningen, welk voorstel ik echter, gezien de algemeene verslapping van ons volk, niet verwacht te zien verwezenlijkt.

II. Herstel van een eerste oefeningstijd van 12 maanden met opoffering, zij het ook noode, van één of beide herhalingsoefeningen.

III. Als minimum eisch ,aanneming van de voorstellen van den Kapitein VELDMEYER, welke voorstellen in dit geval ten krachtigste door mij worden gesteund, en voor welker uitwerking en verdediging hij nogmaals mijn hulde gelieve te aanvaarden.

Ten slotte herinner ik nogmaals aan het door mij gesprokene in de vergadering van 12 April '29, waarbij ik aandrang op uitbreiding van het aantal beroepsonderofficieren met 6 per regiment ter aanvulling en tot het brengen van frisch bloed in het nu reeds 8 jaren verouderde korps. Men kan verlangen en terecht, vaste onderwijzers bij de recruitklassen, doch, zooals nu de toestanden zijn, missen dergelijke wenschen de allereerste voorwaarde voor hunne vervulling. Het toen gesprokene handhaaf ik ook thans nog onverdeeld.

Laat ons volk toch begrijpen ,dat een goed en gezond leger, afgescheiden van zijn oorlogstaak, waarvoor het van

primair belang is, een zegen is voor een volk, en dat elk volk het leger heeft, dat het verdient.

M. d. V., ik heb gezegd.

Res. Eerste Luitenant Mr. O. VERDOORN.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren.

Dat ik als jongere onder de reservisten hier in het strijperk treed, in een Genootschap, waar gewoonlijk slechts door de ouderen en dan nog wel actieve krijgers het woord wordt gevoerd, eischt een verklaring.

Met belangstelling en sympathie heb ik de met zooveel overtuigingskracht uitgesproken rede van den geachten inleider aangehoord. Het doet goed, wanneer men een eerlijke overtuiging op knappe wijze hoort verdedigen, en dat hebben wij hedenavond van den Kap. VELDMEIJER genoten. Maar, het moet mij van het hart, het gansche betoog van den kapitein ging lijnrecht tegen mijn eigen voelen en denken in deze materie in en daarin vind ik en hoop ik, dat ook U zult vinden, den rechtvaardigingsgrond van mijn optreden.

De Kap. VELDMEYER heeft beschouwd de opleiding der infanterie, de gevolgen van het Instituut der Vooroefeningen op die opleiding en daaruit afgeleid, dat het V. I. moet verdwijnen. Wil men echter tot een zoo belangrijke conclusie komen, dan moet men van veel breederen grondslag uitgaan en in zijn overwegingen mede betrekken, het algeheele Legerbelang (en dat niet slechts gedeeltelijk zooals de kapitein dat doet) en het belang van het Nederlandsche volk. Pas van dezen veel breederen grondslag uitgaande mag men conclusie's trekken.

Wanneer we beschouwen het belang van het Volk in zijn geheel, dan zal niemand mij kunnen tegenspreken, dat het een bijna niet in cijfers uit te drukken economisch belang is, wanneer duizenden arbeidskrachten per jaar 4 maanden korter aan de productieve kracht van het Volk worden onttrokken. Men moet mij niet tegenwerpen: „Er zijn toch zooveel werkloozen. Dus wat geeft dat.” Hij, die zoo spreekt

toont geen inzicht in het werkloosheidsvraagstuk te hebben, want voor een ieder zal het duidelijk zijn, dat wanneer de dienstplicht zou worden afgeschaft, er niet terstond 19500 werklozen meer zouden zijn.

Ook voor ieder Nederlander individueel is de beteekenis van het V. I. niet gering. Uit eigen ervaring toch is het mij bekend hoe dikwijls zelfs een jaar van tevoren de dienstplichtige, die naar een betrekking solliciteert, reeds moet hooren: „Het convenieert ons niet U in ons bedrijf wegwijs te maken en U daarna te moeten verliezen”.

En hier komt het algemeene Legerbelang reeds om den hoek kijken. De Nederlander toch staat in het algemeen lauw tegenover zijn weermacht. Wanneer hij nu bovendien in zijn burgerloopbaan door die weermacht wordt geschaad, terwijl anderen die een gunstiger lot hebben getrokken hem voorbij snellen, dan is de kiem voor aan de weermacht vijandige gevoelens bij hem ontstaan. Juist in dezen tijd werpen zich défaitisten en ontwapenaars op hem, zij klemmen zich aan hem vast en vinden, zooals vanzelf spreekt, veelal een gewillig oor.

Hoe anders is dit met de Voorgeoefenden! Verschillende bedrijven zijn er, die den aanstaanden dienstplichtige in dienst nemen, op voorwaarde, dat hij gaat vooroefenen. 6 weken kan men hem missen. 5½ maand niet.

De factor, die ik thans heb besproken, vormt een Legerbelang van de eerste orde. Niets immers ondermijnt de tucht zoozeer, als het feit, dat de dienstplichtige in zijn particuliere leven ernstig wordt geschaad. De vooroefeningen neutraliseeren dezen den krijgstuicht ondermijnenden factor.

Ook nog door andere factoren wordt het Legerbelang door de vooroefeningen in hooge mate gediend:

Ik wil er b.v. op wijzen, hoe men bij de vooroefeningen het militaire vak beoefent als aangename afwisseling van zijn burgerwerkzaamheden en daardoor minder spoedig tot een sleur vervalt. Dit komt de oefenresultaten ten goede. In nog veel hoogere mate wordt het rendement der oefeningen opgevoerd door het feit, dat de voorgeoefende, om

resultaten van zijn oefening te zien, zich aan een examen zal hebben te onderwerpen, aan bepaalde exameneischen zal moeten voldoen. Hierin steekt een prikkel tot oefening, een prikkel, dien men in de kazerne mist. Weliswaar kan men volgens art. 36 van de Dienstplichtwet een dienstplichtige langer in dienst houden, wanneer hij onvoldoende is ge-oefend, maar de dienstplichtige kent dit artikel niet eens en als hij het kende, zou hij heel goed begrijpen, dat het niet op hem zou worden toegepast. De landstormer echter weet terstond, dat hij zich zal hebben in te spannen en dat hij anders alles voor niets zal hebben gedaan en toch 4 maanden langer zal moeten dienen. Door dezen prikkel is het mogelijk, dat wij bij de vooroefeningen dikwijls met matige middelen goede resultaten behalen. De meest moderne en best ingerichte school werpt met slappe leerlingen minder goede resultaten af dan de meer primitieve met ijverige discipels.

Als allergrootste belang voor het leger wil ik noemen het tot elkaar brengen van volk en weermacht door dat instituut. Door de vooroefeningen heeft het leger den plicht voortdurend contact op te nemen met de burgerij en omgekeerd, een contact waardoor wederzijdsche waardeering en sympathie kan ontstaan.

Doordat de vrijwilliger, na zijn verplichte oefeningen volbracht te hebben, weer terugkeert in zijn gezin, op zijn school, kantoor of fabriek, infiltreert de weerbaarheidsgedachte zich als het ware in het volk. De vrijwilliger, die jarenlang, wekelijks oefent — en ik heb dat zelf ondervonden — staat voortdurend in het middelpunt der belangstelling en heeft het voortdurend voor de weermacht op te nemen. Ik heb dan ook de vaste overtuiging, dat een zeer groot deel der Rotterdamse landstormers op hun scholen, kantoren en fabrieken als het ware een bolwerk vormen tegen de steeds heftiger wordende actie der ontwapenaars.

Juist door dit contact met de burgerij veroverd zich het leger een plaats in het hart van het volk, maar terstond wil ik er aan toevoegen, dat onmenschkundig optreden bij de

voor oefeningen juist door dit inniger contact een heftiger reactie zal te weeg brengen dan in de kazerne.

Deze voor volk en weermacht zoo waardevolle voordeelen der voor oefeningen moet men in 't oog houden, alvorens tot de conclusie van den geachten inleider, die allcen reeds op grond van bezwaren bij de opleiding ondervonden het instituut wenscht te zien opgeheven, te mogen besluiten, bezwaren, die bovendien m.i. alleen reeds daardoor op het tweede plan komen, omdat een matig opgeleid leger, steunende op de sympathie der natie, gevechtswaarde heeft, maar het best opgeleide leger zonder den steun van het volk alle gevechtswaarde zal moeten missen.

Reeds in het begin van zijn rede heeft de kapitein zijn bezwaren opgesomd en het mij daardoor gemakkelijk maakt mijn aantekeningen te maken.

Gezien het ver gevorderd uur zal ik niet al zijn bezwaren op den voet volgen — ik zou dan bijna even veel tijd behoeven als de inleider — doch enkele er van toch bespreken.

De optelling van de oefeningen bij den landstorm omgezet in dienstweken, gelijk de kapitein dat doet, gaat niet op, daar men er rekening mee moet houden, dat de landstormer wapens en uitrusting buiten de diensturen onderhoudt en bovendien geen kazerne behoeft te schrobben.

De landstormer zou niet voldoende in tucht worden geoefend. Ik stel daartegenover, dat men den man in de kazerne wel een zekere lijdelijkheid kan bijbrengen, een zich schikken in het onvermijdelijke. Een actief tuchtbegrip, een zich dwingen tot gehoorzaamheid, omdat het legerbelang dat eischt, brengt men echter veel gemakkelijker den nog dat legerbelang erkennenden landstormer bij, dan den kazernesoldaat. En hier kom ik juist op het terrein van de door den kapitein ten onrechte niet naar waarde geschatte afstandsmarschen. Op de afstandsmarschen kan men zeggen, heerscht 1 % oorlog. Daar worden troepen gedwongen gezamenlijk het hoofd te bieden aan moeilijke omstandigheden, daar juist onder die moeilijke omstandigheden waar de man zich zal laten zien zooals hij is, zal blijken wat de

tucht vermag, en opvallend is, dat juist daar de vrijwillige landstorm eenige jaren terug een extra medaille wegens marschtucht wist te veroveren.

Daardoor is mij gebleken hoezeer de bewuste tucht van den landstormer het wint van kazernelijdelijkheid.

De lichaamsoefening zou onvoldoende zijn. Ter illustratie het volgende. Toen ik eenige jaren terug onder de wapenen was, was er een man bij de Schoolcompagne, waarbij ik diende, die, hoewel hij reeds \pm 3 maanden eerste oefening achter den rug had, nog steeds niet over de schutting kon klimmen. Nadat ik den prijs van f 0.50 had uitgelooft deed hij het terstond binnen den voorgeschreven tijd, en zie, toen dacht ik: Zoiets zou bij de vooroefeningen nimmer kunnen voorkomen. De vrijwilliger zou nimmer simuleeren, want dat strijdt met zijn belang, maar wanneer hij werkelijk aan een eisch niet zou voldoen, dan zou hij in zijn vrije tijd en altijd wanneer hij maar gelegenheid heeft, al zijn krachten inspannen om het te halen. De kazernesoldaat gaat echter na $5\frac{1}{2}$ maand naar huis, of hij zich inspent of niet.

De marschtraining zou onvoldoende zijn. Waar ik reeds zeven maal de afstandmarschen liep, telkenmale voorafgegaan van een training van \pm 400 à 500 K.M. geloof ik op dit gebied eenige ervaring te hebben en dan kan ik zeggen: Iedere marschtraining in dienst is onvoldoende. Marschtraining is voor het grootste deel harding der voeten, die 3 à 4 maanden na de training weer volkomen verdwijnt. Wanneer straks bij mobilisatie het Nederlandsche leger zal blijken onvoldoende marschvaardigheid te bezitten, dan is de oorzaak daarvan niet te zoeken bij het V. I. maar dan is dat een gevolg van het feit, dat er een fiets is uitgevonden.

Gasmaskers hebben ze niet, zegt de Kapitein VELDMEYER. Het is niet onze fout, geeft ze ons, we vragen het dringend.

Tenslotte zou het personeel, dat de opleiding geeft, ongeschikt zijn. Men zou het moeten vervangen door beroeps-personeel. Daartegenover wil ik het volgende stellen. Het vak van soldaat en van sergeant heeft niets wetenschappelijks. Het wetenschappelijke en daarom voor ons reserve-

officieren ook moeilijke, komt pas na de officiersbenoeming. Tevoren is het geheele militaire vak er een louter van gezond verstand. Ook burgers (reservisten) kunnen dat leeren. En dan gaat het voor de instructie er maar om of men de gave heeft, dat aan een ander bij te brengen. Deze gave is zoo persoonlijk, dat er niet een bepaalde categorie is aan te wijzen, die haar zou bezitten. Zij gaat dwars door alle categorieën heen. Daarom moet men, zonder aanzien des persoons voor de instructie bij de vooroefeningen de besten nemen.

Droevig zou de toestand zijn, wanneer wij reservisten niet in staat waren te instrueeren. Wanneer straks het leger onder de wapenen moet komen, dan zullen er velen zijn, die 10—15 jaar lang de uniform niet meer hebben gedragen; het beroepspersoneel zal zijn gelijk een korrel zand in de zee, en wij reservisten zullen in den korst mogelijken tijd dat leger zijn gevechtskracht moeten geven. Zijn wij daartoe niet in staat, dan is de gevechtswaarde van onze weermacht nul komma nul.

Waar ten slotte vele malen Kaderlandstormers, door reservisten opgeleid, aan de S. R. O. I. in de hoogste nummers slagen, daar heb ik gelukkig de zekerheid dat waar deze jongelieden toch het grootste deel van hun opleiding van reservisten hebben ontvangen en het ondenkbaar is, dat zij een eventueel tekort in die 2½ maand aan de school op zoo afdoende wijze zouden ophalen, de instructie door die reservisten niet onvoldoende is geweest.

Ik herhaal hier nogmaals. Met volle sympathie voor den spreker heb ik zijn betoog aangehoord. Ik geloof echter, dat op zijn streven toepasselijk is het schoone woord van Willem de Zwijger: „Gij behoeft niet te overwinnen om te streven”. Een stille hoop koester ik echter, dat ik in mijn streven wel zal overwinnen.

Wanneer men 25 tot 30 jaar geleden zou hebben voorspeld, dat de Wereldoorlog van 1914—1918 zou worden gevoerd, vrijwel uitsluitend met reserve-personeel, dan zou men niet au serieux zijn genomen. Zoo ook zal men de

schouders ophalen, wanneer ik hier thans beweert, dat over 20 tot 30 jaar, vooroefenen het normale zal zijn en oefening in de kazerne uitzondering .

Voor mij is het ideaal, dat wanneer in de ure des gevaars de vijand aan de grenzen zal staan, deze dan door volk en weermacht zal worden geweerd in eendrachtige samenwerking, voor welke eendracht de band zal zijn gelegd door het Instituut der Vooroefeningen.

Ik heb gezegd.

Kapitein J. DROST.

(Aangezien de copie niet is binnengekomen kon het door Kapitein DROST ter vergadering medegedeelde niet geplaatst worden. Red.).

Kapitein VELDMEIJER.

Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heeren.

Ik ben erkentelijk voor de woorden van waardeering, die de debaters tot mij hebben willen richten.

Ik zal enkele zaken afzonderlijk moeten behandelen, maar om niet te veel van Uw geduld te vergen, zal ik zooveel mogelijk de door de verschillende sprekers te berde gebrachte punten samenvatten in mijn antwoord.

De Kolonel DONK, die een groot gedeelte van mijn beoogt onderschrijft, ziet een tegenstelling tusschen mijn aanbeveling van verbeteringen in het stelsel der vooroefeningen aan te brengen en den wensch dit instituut te zien verdwijnen.

Deze tegenstelling is inderdaad niet aanwezig.

Immers ik versmaad het geringere niet als het meerdere voorloopig nog niet is te verkrijgen. Ik heb ook ten aanzien van het vooroefeningsinstituut mij niet slechts willen bepalen tot negatieve arbeid. Zoolang het blijft bestaan zal ik alle middelen, die ik ter verbetering van de resultaten ervan, meen te kunnen aangeven, steeds weer kenbaar maken.

Wij moeten geen propaganda maken voor het instituut, eerstens niet om werkelijk het praedicaat van vrijwilligheid

daaraan met recht te kunnen toekennen en ten tweede omdat dit — mijn betoog werd in dit deel nog eens nadrukkelijk onderstreept door Kapitein DROST — tot uiterst ongewenschte verhoudingen leiden moet tusschen den instructeur en zijn leerlingen. Maar, Kolonel, de propaganda wordt betaald door den Staat en aangemoedigd.

Het tuchtgevoel kan niet worden ontwikkeld door kader, dat mede terwille van finantieele belangen klassen bij elkaar trommelt.

De tucht kan zoo niet worden verzorgd.

Tuchtgevoel kweken, begrippen van tucht — gehoorzaamheid, ondergeschiktheid, gebondenheid, beperking in eischen — ontwikkelen, vorderen een voortdurende, opzettelijke oefening daarin.

De heer VERDOORN, die meent dat dit tuchtgevoel bij den voorgeoefende aanwezig is, omdat zijn eigenbelang hem voortdurend prikkelt tot inspanning, geeft daarmee te kennen geen juist besef te hebben van wat onder tuchtgevoel behoort te worden verstaan.

Het tuchtbegrip, zooals de heer VERDOORN dit in den voorgeoefende aanwezig acht, verdwijnt als het voordeel is verworven; tuchtgevoel blijft en kan uitgroeien.

Niet door de vele kleine moeilijkheden den dienstplichtige uit den weg te houden, maar juist door hem den invloed van deze te doen ondergaan, leert hij zich aanpassen, onderwerpen en schikken.

Veel van de inspanning, zooals de vrijwilliger bij het instituut zich die getroost — maar waarin hij duizenden van zijn niet-voorgeoefende collega's uit den troep niet te boven gaat — is niet een uiting van tucht, maar van egoïsme; zij het ook van een natuurlijk egoïsme.

Het voorbeeld van den man, die over de schutting klom om 50 cent te verdienen, duidt er slechts op, dat het banale geld een zelfden prikkel uitoefent als de mogelijkheid dienstverkorting — de basis van het vooroefeningsinstituut — te kunnen verwerven.

Stelt men den troepencommandanten een deel van het

geld, dat de vooroefeningen extra kosten ter beschikking voor het uitloven van premieën ter aanmoediging tot het betoonen van nog meerdere krachtsontplooiing, dan zou dit kunnen leiden tot overtraining en overspanning. Thans moet nu en dan reeds worden geremd om dit te voorkomen.

Tuchtgevoel laat zich echter door den waarde-meter „geld” noch „dienstverkorting” bepalen.

Kolonel Donk wenscht de voorgeoefenden en de niet-voorgeoefenden afzonderlijk te houden in de regimenten.

Welk een gevaar!

Dat hij het niet onmogelijk acht, dat er meer intellect onder de voorgeoefenden schuilt dan onder het overschot der lichter, moest hem juist tot groote omzichtigheid aansporen.

Splitsing van den troep is een groot gevaar. De pienteren moeten de minder begaafden in de klassen meenemen. Men raadplege de leer van het klassikaal onderwijs daarover eens. Daarom geen scheiding. En ook die, welke er al is, nog niet verder uitbreiden.

Het grootste deel — zoo mogelijk zelfs de geheele jaarlichting — van een regiment moet althans in de zes weken, waarin dit nog mogelijk is, bijeen worden gebracht om de noodzakelijke compagnies- en bataljonsoefeningen te kunnen houden en om verband te kunnen ontwikkelen.

De voorgeoefenden moeten in het meest gunstige oefentijdvak — d.i. Juni—Augustus — voor eerste oefening onder de wapenen komen en ook voor de niet-voorgeoefenden moet oefening in dit daarvoor gunstigste jaargedeelte mogelijk zijn.

Welk een onregelmatigheid in de vervolgoefeningen zou van een gescheiden opkomst niet het gevolg zijn?

Bij het eene regiment zijn weinig, bij het andere veel voorgeoefenden, bij alle regimenten verschillen de aantallen.

Afzonderlijke oefening zal de vergelijking tusschen niet- en wel voorgeoefenden teniet doen.

Men zal de oefeningen gaan aanpassen aan het kunnen van de voorgeoefenden.

Men zal oefeningen gaan houden, waaraan men ook zonder behoorlijke vooroefening, zonder voldoende training kan voldoen.

En dat zou fataal zijn.

De soldaat moet aan minimum eischen van geoefendheid en training voldoen, wil de laatste periode van zes weken van zijn diensttijd voldoende resultaat kunnen opleveren.

Een oefentijd van $5\frac{1}{2}$ maand kan, indien de oefenvoorwaarden zoo gunstig mogelijk worden gesteld, hoogstens maar juist voldoende rendement geven.

Het vooroefeningsinstituut *moet* een soldaat vormen, die volkomen in staat is zijn plaats in te nemen naast zijn collega, die vier maanden in den troep werd opgeleid.

Kan dit niet, dan behoort de dienstverkorting van den voorgeoefende te worden verminderd, of het instituut te worden opgeheven. Iedere andere oplossing beteekent het paard achter den wagen spannen.

Vier compagnieën per vredes-regiment waarborgen de noodzakelijke eenheid van leiding in het onderwijs.

Na invoering van de wijziging, die ik in de oproeping der lichting voorstelde, zullen te kleine klassen daarvan niet het gevolg zijn.

Kolonel DONK geeft een andere oplossing voor de vredes-organisatie van het regiment — waarin ook de door hem voorgestane afzonderlijke oefening van voorgeoefenden en niet-voorgeoefenden past — dan ik.

Hij verbreekt vrijwel alle verband tusschen oorlogs- en vredes-organisatie en voert ons naar een ander stelsel al verschilt dit aanmerkelijk van het oorspronkelijk door hem voorgestane.

Het ligt buiten het bereik der mogelijkheden om in deze korte tijdruimte een debat over dit nieuwe stelsel te voeren.

Den Kapitein LAGERWERFF heb ik weinig anders dan dank te zeggen voor de ondersteuning van mijn voordracht.

Hij vraagt meer dan ik.

Ik wil mij beperken.

Eerst wil ik doorvoering van de maatregelen, die weinig schokkends in zich sluiten, daarna moeten wij de resultaten beoordeelen en verder zien.

Verlenging van eerste oefeningstijd biedt voordeelen, maar daarvan verwacht ik — ik betoogde dit reeds — niet in de eerste plaats heil.

En thans de heer VERDOORN, die heeft gemeend het vooroefeningsinstituut tegen mijn critiek te kunnen verdedigen.

Ik heb telkens en telkens weer als de gelegenheid zich daarvoor bood, met *zakelijke argumenten* het stelsel der vooroefeningen, zooals dit zich in de laatste acht jaar bij ons heeft ontwikkeld, bestreden en ik zal dit blijven doen zoolang ik, als nu, innig er van overtuigd ben, dat dit instituut de gevechtsvaardigheid van ons leger inuikt en dus in strijd is met het belang van land en volk.

Men heeft de tegenstanders van de vooroefeningen gebrek aan medewerking verweten, soms hen beschuldigd van sabotage. Ik heb meer dan eens gevraagd, getard zelfs om argumenten en bewijzen daarvoor te leveren.

De heer VERDOORN is de eenige, die vroeger in een polemiek in de N. R. C. en ook nu weer heeft gepoogd, zonder zich daarbij aan beschuldigingen zonder grond te buiten te gaan, het stelsel der vooroefeningen te verdedigen.

Hij heeft dit met een vuur, dat van groote belangstelling in onze weermacht getuigt, gedaan.

Echter hij is weinig geslaagd.

Hij ziet in de beperkte kring van den kaderlandstorm te Rotterdam en omgeving rond.

Daar werken enkele groepjes, enthousiaste kaderlandstormers onder bekwame en warm voelende leiders.

Daar zijn goede krachten gevormd; flinke loopers, die lust en *gelegenheid* hebben zich in hun vrije uren te trainen.

Deze zouden echter overal tot hun recht zijn gekomen.

Wat zegt dit voor het stelsel der vooroefeningen in het algemeen.

Wat een enkele leider hier of daar onder uiterst moeilijke omstandigheden nog weet te bereiken, is dat een maatstaf voor het geheel?

Stelsels moeten door de middelmatigen kunnen worden gedragen.

Tijd, lokaliteit, terrein, onderwijsmiddelen en onderwijskrachten moeten aan zekere eischen voldoen om de middelmatige leerlingen de vereischte bekwaamheid te kunnen bijbrengen.

En daaraan ontbreekt het.

En dan, de kadervorming, de voortgezette opleiding van reserve-officieren, de vorming van de jonge beroepsofficieren en last not least de vorming van troepeneenheden zijn alle onmogelijk als geen troepen van voldoende sterkte beschikbaar zijn.

Niets van al datgene, waarover ik ten aanzien daarvan uitvoerig betoogde, is weerlegd; kan ook niet worden weerlegd. Immers concrete feiten zijn niet omver te praten.

Het regiment faalt door den nadeeligen invloed van het vooroefeningsinstituut in de vervulling van zijn taak en het instituut kan zijn eigen opdracht niet vervullen.

Alvorens nu de kern van Mr. VERDOORN's betoog aan te pakken voeg ik aan de opmerkingen, die ik hem hiervoor reeds maakte, nog enkele ten aanzien van op zich zelf staande punten toe.

De uren aan onderhoud van kleeding en uitrusting en aan schrobben en boenen besteed, vallen buiten de oefenuren bij den troep.

Het aantal opleidingsuren is voor een zomerploeg in de eerste vier maanden op ± 700 te stellen, d. w. z. 400 meer dan bij het instituut.

Dat de voordeelen, verkregen door lessen in lichaams-oefeningen kunnen worden vervangen, door den wil tot inspanning schijnt wel erg gezocht, terwijl de theorie van den heer VERDOORN over marcheeren niet teniet doet het feit, dat de voorgeoefenden ongetraind en niet in staat de van hen te vorderen prestaties te volbrengen, voor eerste oefening onder de wapenen komen.

Artikel 36 Dienstplichtwet spookt den debater nog steeds door het hoofd. Maar hoe kan hij opwekken tot toepassing daarvan?

Ik zou 80 à 90 % van de voorgeoefenden, die onder mij dienden aan het einde van hun diensttijd hebben moeten voordragen voor een langer verblijf onder de wapenen. Dit gaat toch niet!

Mogen wij de dienstplichtigen de dupe laten worden van het stelsel, waarvoor wij bij hen reclame maakten?

Bovendien, wij weten de ambitie op te wekken zonder bedreiging met art. 36.

De taak, waarvoor het reserve-personeel zal worden gesteld als ons leger mobiliseert en te velde trekt, kan toch moeilijk worden aangevoerd als een reden om in vreedstijd niet de beste krachten, die beschikbaar zijn, te nemen voor een instructie, die onder zoo moeilijke omstandigheden moet worden gegeven.

Waarom ik ernstig bezwaar tegen aanstelling als zodanig van dienstplichtig kader heb, blijkt uit mijn voordracht.

En thans de kern van het betoog van mijn geachten tegenstander.

Hij heeft mij willen overtuigen van de groote voordeelen, die het vooroefeningsinstituut voor de verbinding van volk en leger biedt.

Zij zijn van materieelen en moreelen aard.

De economische voordeelen erken ik.

Maar men overdrijve niet.

Zes weken kan een dienstplichtige in het leger gaan zonder zijn betrekking te verliezen.

Arme niet-voorgeoefenden, voorgeoefende- en niet-voorgeoefende-kaderadspiranten en aspirant-reserve-officieren.

Veertien duizend niet-voorgeoefenden treden tot nu toe jaarlijks in het leger.

Staan zij op straat na volbrenging van hun eerste oefeningstijd?

Wat doet de regering dan voor hen?

Ligt hier geen dankbare taak voor Mr. VERDOORN en al de anderen, die innig overtuigd zijn, dat zes weken eerste oefeningstijd slechts voor onheilen kan hoeden.

Hier spreke men de *Regeering* aan; immers de eerste taak van het Departement van Defensie is nog steeds de weerbaarheid van ons volk te verzekeren, de veiligheid van ons land te verzorgen.

Natuurlijk dient daarbij noch aan materieele, noch aan persoonlijke lasten meer te worden geleverd dan noodzakelijk is.

Maar Mijne Heeren, ik vraag reeds sedert drie jaren aan allen, die onder mij dienden, of hun betrekking door de dienstvervulling in gevaar werd gebracht en nagenoeg nimmer krijg ik daarop een bevestigend antwoord.

Op grond van economische overwegingen is het niet te motiveeren, dat een opleidingsstelsel dient te worden aangevaard, dat *onvoldoende* resultaten oplevert en op de vorming van onze infanterie een funeste invloed uitoefent.

De vooroefeningen leggen en versterken den band tusschen leger en volk.

Bij het instituut wordt met vuur en enthousiasme gewerkt, daar verricht men zijn arbeid *vrijwillig* en — O', contra dietio — men ontleent den prikkel tot inspanning daaraan, dat men weet voor een examen te kunnen worden afgewezen.

Het instituut maakt het leger populair. Een bolwerk tegen anti-militairisme vormen de voorgeoefenden.

Dit kan wellicht van meerdere kaderlandstormers worden gezegd, maar ook van vele niet-kaderlandstormers. Een kenmerk van den doorsnee voorgeoefende is dat niet.

Maar de vrijwillige wecrbaarheidsgedachte, noch de vrijwillige weerbaarmaking wensch ik teniet te doen.

De vooroefeningen maken het leger populair!

Er wordt reclame gemaakt, huisbezoek afgelegd, circulaires werden verspreid, vergaderingen belegd en de grond-

stelling van alle reclame: „Kom bij ons, wij leiden U in Uwe vrijen tijd, dat is voordeelig voor U.”

„Kom bij het vooroefeningsinstituut, dan behoeft ge slechts zes weken in het leger te dienen.”

• Dat *leger* wat men populair wil maken!

Is dat vrijwilligheid?

Is dat gewonnen vrijwilligheid of is ze gekocht?

Ze is duur gekocht. Gekocht met opoffering van de paraatheid van onze infanterie.

Welke waarde heeft zulk een vrijwilligheid?

De *voordeelen*, die het instituut biedt, worden tegenover wat het leger vraagt, gesteld. Maakt men zóó zijn leger populair?

Hoeveel werkelijke vrijwilligers krijgt ge bij uw kaderlandstorm-afdeelingen? Zij er dat 50 van de 500.000 Rotterdammers?

• En wat zijn dat voor jongelui?

Waren dat oorspronkelijk anti-militairen?

Bij den kaderlandstorm: enthousiasten, vrijwilligers; bij de scholen voor reserve-officieren gematigd belangstellenden of lijdelyken? Wij hadden daar ook onze enthousiasten en de meesten van hen, die het niet waren, maakten wij het. Wij maakten een enkele keer van anti-militairisten flinke betrouwbare vaandrags. Bereikt gij dat ook?

Hoeveel vrijwilligers van het jaarlijks benoodigde aantal vaandrags levert de landstorm?

• Wilt ge ons leger populair maken?

Strijdt dan mee voor de ontwikkeling van oefenvooraarden voor onze infanterie, die het mogelijk zullen maken de gevechtswaarde zoo op te voeren, dat ons wapen volle vertrouwen kan inboezemen.

Een flinke, goed geoefende, kranig marcheerende troep, wekt de trots van het volk.

Zulke troepen maken het leger populair.

De VOORZITTER.

M. H. Het warme applaus bewijst ten duidelijkste hoe
1929/1930. VI.

Spr.'s rustig en duidelijk betoog door de vergadering is gewaardeerd. Ik stel er prijs op om ook namens het Bestuur Spr. hulde te brengen voor zijn doorwrochte rede.

Ik dank ook de Heeren, die in debat getreden zijn voor hun woorden, waardoor het doel van de Vereeniging n.l. om een vraagstuk van verschillende zijden te belichten tot zijn recht gekomen is.

De groote opkomst op deze vergadering — ook uit andere plaatsen, zie ik met groot genoegen en het is mij een voldoening te kunnen constateeren, dat het Bestuur met het op het tapijt brengen van het vraagstuk „De gevechtswaarde van onze infanterie in verband met hare geoefendheid,” blijkbaar een onderwerp heeft gekozen dat groote belangstelling wekt.

Donker was het beeld, dat de inleider ons meermalen gaf van de oefeningsvoorwaarden van onze infanterie.

Gelukkig wist hij ons steeds op bezielende wijze middelen ter verbetering aan te wijzen.

M. H. Nergens ter wereld kan een leger in vreedestijd aan de hoogste eischen voldoen; dit is eenvoudig niet mogelijk. Overal doet men minder voor de weermacht, dan uit het oogpunt van de landsverdediging wenschelijk zou zijn. Dit kan op economische gronden niet anders. Toch moeten de eischen gesteld worden om ze voor zooveel toelaatbaar te benaderen. Daarom is ons beroep steeds strijd, strijd met de wapenen en, in vreedestijd, strijd voor verbetering om van de opofferingen, die het volk zich getroost voor de weermacht, het grootst mogelijke rendement te trekken.

We mogen ons dan ook niet, zooals de inleider terecht in het licht stelde, bij den toestand neerleggen en maar zien wat er van te maken is. Neen M. H., de mooie roeping van den officier is om, al strijdende voor verbetering, ons met volle toewijding aan onze taak te geven en steeds strevende naar verbeteringen — daarbij in de eerste plaats, die aanbrengeude, die we zelf kunnen aanbrengeude — uit de oefening te halen, wat er ook maar met mogelijkheid uit te halen is.

En dán mijne Heeren, is er geen reden tot moedeloosheid. Aan verbetering van de opleiding wordt gewerkt. Ten aanzien van het vooroefeningsinstituut, welks invloed op de oefening der infanterie hedenavond meermalen in het licht werd gesteld, zijn we verder dan ooit tevoren. De Minister van Defensie toch heeft de bekende Commissie ingesteld, die zal hebben na te gaan welke middelen ter verbetering daarvan aan te brengen zullen zijn.

Ik heb de volle overtuiging, dat we met rustig vertrouwen de handelingen van den tegenwoordigen Minister van Defensie kunnen afwachten, wiens eerlijke bedoeling om de weermacht zoo goed te maken als zij onder de gegeven omstandigheden zijn kan, aan geen twijfel onderhevig is.

Onder herhaalden dank aan den heer VELDMEIJER en aan de debaters, sluit ik de vergadering.

... van de ...

ONTWIKKELD, BIJ DE HUIDIGE DIENST TIJDEN.

... I

OFFICERS-OPLEIDING

- Alle niet-voorgeoefenden II en IV Div.
- Alle voorgeoefenden II en IV Div.
- Alle niet-voorgeoefenden I en III Div.
- Alle voorgeoefenden I en III Div.
- Vaandrags II en IV Div.
- Vaandrags I en III Div.
- Intermitterende opleiding.

IND. OFF. OPLEIDING

- Alle niet-voorgeoefenden II en IV Div.
- Alle voorgeoefenden II en IV Div.

lichting niet-voorgeoefenden II en IV Div.
(alle mortieristen en verbindingspersoneel)

Alle voorgeoefenden II en IV Div.

lichting niet-voorgeoefenden II en IV Div.
(slechts fuseliers en mitrailleurs)

IND. OFF. OPLEIDING

- Alle niet-voorgeoefenden I en III Div.
- Alle voorgeoefenden I en III Div.

lichting niet-voorgeoefenden I en III Div.
(alle mortieristen en verbindingspersoneel)

Alle voorgeoefenden I en III Div.

lichting niet-voorgeoefenden I en III Div.
(slechts fuseliers en mitrailleurs)

AANTEKENINGEN:

 niet-voorgeoefenden.

 voorgeoefenden.

Leerlingen van de S.R.O.I., die na het volgen van den intermitterende cursus slagen voor vaandrig, dienen als zoodanig bij de vervolgoefeningen in het volgend jaar.

Mededeelingen van huishoudelijken aard.

NIEUWE LEDEN.

I. Ned.-Indië.

D. A. N. Margadant, 2e Lt. Art. N. I. L., F. H. Kooistra, 1e Lt. Mil. Adm. N. I. L.

II. Nederland.

's-Gravenhage: J. F. Osten, kapitein ter zee. Amersfoort: School voor reserve-Officieren der Cavalerie. Bergen op Zoom: J. F. W. Hendriksz, Kap. Inf., A. G. C. Reyers, Kap. Inf., P. W. M. Asselbergs, res-Kap. Inf., T. Beets, Majoor Inf., L. V. A. de Leau, 1e Lt. Inf., V. C. Janssen, res. 2e Lt. Inf., A. K. Hardenberg, Kap. Inf., R. Helmer, 2e Lt. Inf. Breda: M. Verhoeven, 1e Lt. Inf. Ginneken: K. Siersema, 1e Lt. Inf. Dordrecht: J. W. L. Versteegh, Kap. Inf. Roosendaal: H. A. M. Laane, res. 1e Lt. Inf. Nijmegen: A. van Weenen, Kap. Inf. Venlo: P. H. Rugers, Kap. Inf.

III. Correspondenten.

Door het Bestuur is aan den Kapitein der Mil. Adm. N. I. L. J. Hazenberg, op diens verzoek eervol ontslag verleend als Hoofd-Correspondent voor Nederl. Indië met ingang van 1 Juni 1930. Is benoemd met ingang van 1 Juni 1930 tot Hoofd-Correspondent in Ned. Indië de 1e Luit. der Mil. Adm. N. I. L., F. H. Kooistra te Bandoeng.

Aan den heer Hazenberg is door het Bestuur dank gebracht voor de uitmuntende wijze waarop hij de belangen der Vereniging in Ned.-Indië heeft behartigd.

In de plaats van den Majoor F. B. Mensing, die is overgeplaatst naar Amersfoort is tot Correspondent in Bergen op Zoom bereid gevonden op te treden, de Majoor der Inf. P. Keg, Bred.str. 9 aldaar. Aan den heer Mensing is dank betuigd voor zijne medewerking.